

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин та аудиту
ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра

студентки Рибалки Богдани Романівни
(ПІБ)

академічної групи 071-21-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Облік і аудит»
(назва спеціалізації)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: «Облік, звітність і контроль суб'єкта мікропідприємництва (на прикладі
ТОВ «СФЕРА-2003»)
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Шишкова Н. Л.		
Рецензент	Коваленко В. О.		
Нормоконтроль	Шишкова Н. Л.		

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
міжнародних відносин та аудиту

_____ Пашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

Студентці Рибалці Б.Р. академічної групи 071-21-1
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

спеціалізації «Облік і аудит»
(назва спеціалізації)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему:

«Облік, звітність і контроль суб'єкта мікропідприємництва (на прикладі ТОВ «СФЕРА-2003»)»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 01.05.2025 р.
№330-с

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СФЕРА-2003» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	16.05.2025
2	ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»	30.05.2025
3	КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»	9.06.2025

Завдання видано

_____ Шишкова Н.Л.
(підпис керівника) (прізвище, ініціали)

Дата видачі 30.04.2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 9.06.2025 р.

Прийнято до виконання

_____ Рибалка Б.Р.
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 68 с., 8 рис., 18 табл., 2 додатки, 46 джерел.

СУБ'ЄКТИ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА, МІКРОПІДПРИЄМСТВО, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, ЄДИНИЙ ПОДАТОК, ЗВІТНІСТЬ, КОНТРОЛЬ, АУДИТ

Об'єкт розроблення – сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, оподаткування, звітності і контролю ТОВ «СФЕРА-2003».

Мета роботи – дослідження, аналіз та узагальнення теоретичних і практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, оподаткування, звітування та контролю діяльності суб'єктів мікропідприємництва.

Наведено основні організаційні відомості про діяльність базового суб'єкта мікропідприємництва ТОВ «СФЕРА-2003». Проведено аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища його функціонування, основних фінансових показників і коефіцієнтів. Визначено частку мікропідприємств в загальному обсязі компаній, розглянуто динаміку показників їх діяльності за 2023 рік. Встановлено економічний зміст поняття «суб'єкт мікропідприємництва». Визначено основні положення та особливості організації бухгалтерського обліку і звітності на мікропідприємствах. Наведено відомості про загальну і спрощену систему оподаткування. Розглянуто види та методику контролю діяльності суб'єктів мікропідприємництва. Розроблено програму внутрішнього аудиту ТОВ «СФЕРА-2003». Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення системи обліку, звітності та контролю діяльності ТОВ «СФЕРА-2003».

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані результати дослідження, а саме розроблені шляхи покращення бухгалтерського обліку і контролю, можуть бути застосовані на практиці як ТОВ «СФЕРА-2003», так і іншими мікропідприємствами. Вони спрямовані на зменшення зовнішніх і внутрішніх ризиків, підвищення достовірності облікових даних та ефективності діяльності підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СФЕРА-2003» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «СФЕРА-2003»	8
1.2. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища ТОВ «СФЕРА-2003»	15
1.3. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «СФЕРА-2003»	19
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»	26
2.1. Економічний зміст, склад і класифікація діяльності суб'єкта мікропідприємництва	26
2.2. Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єкта мікропідприємництва	31
2.3. Документальне оформлення операцій суб'єкта мікропідприємництва	33
2.4. Організація обліку та оподаткування суб'єкта мікропідприємництва	37
2.5. Звітність суб'єкта мікропідприємництва	42
2.6. Напрями вдосконалення обліку, оподаткування та звітності суб'єкта мікропідприємництва	45
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»	48
3.1. Мета, завдання та джерела контролю суб'єкта мікропідприємництва	48
3.2. Методика контролю суб'єкта мікропідприємництва	50
3.3. Напрями вдосконалення контролю суб'єкта мікропідприємництва	54
Висновки до розділу 3	58
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Успішне функціонування усіх суб'єктів господарювання, незалежно від їхнього розміру та галузі, є основою сталого розвитку економіки країни. Діяльність підприємств безпосередньо впливає на стабільне наповнення державного бюджету, забезпечення робочих місць, приплив іноземних інвестицій, інноваційний розвиток, створення валового внутрішнього продукту та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Особливу роль у цій системі відіграють мікропідприємства – найбільш численна та гнучка категорія бізнесу, яка характеризується здатністю швидко адаптуватися до змін ринкових умов і забезпечує зайнятість значної частини населення.

Однак, з початком повномасштабної війни в Україні та, як наслідок, погіршенням її економічного стану, умови для ведення бізнесу суттєво ускладнилися. Найбільш вразливими до цієї проблеми виявилися суб'єкти мікропідприємництва через свої обмежені фінансові ресурси та високу чутливість до зовнішніх кризових ситуацій. Дефіцит кваліфікованих кадрів, руйнування, викликані бойовими діями, порушення логістичних зв'язків, численні зміни законодавства – лише частина головних перешкод, з якими стикнулися підприємці. Деякі з них були вимушені припинити свою діяльність ще у 2022-2023 роках, інші ж досі продовжують функціонувати, проте в умовах постійної невизначеності та високих ризиків.

Таким чином, питання ефективної організації бухгалтерського обліку, вибору найбільш раціональної системи оподаткування, складання достовірної фінансової звітності та налагодження дієвої системи контролю на мікропідприємствах є досить актуальним. Адже саме ці процеси дозволяють їм підтримувати фінансову стійкість, приймати обґрунтовані управлінські рішення та забезпечувати стабільний розвиток в складних економічних умовах.

Дана тема, так чи інакше, вже була предметом різних наукових досліджень. О. Ф. Ярмолук проаналізував сучасні перспективи розвитку малого бізнесу в Україні [1], Л. В. Джулій, С. І. Гребінська та В. С. Ченаш розглянули

особливості обліку малих підприємств [2], О. О. Лаврова-Манзенко, В. Г. Уманська та Є. В. Манзенко дослідили питання оподаткування суб'єктів малого підприємництва [3], А. М. Лисенко оцінив корисність статей фінансової звітності мікропідприємств для здійснення аналізу їх фінансового стану [4], а Є. Іонін та Т. Лужанська проаналізували діяльність суб'єктів мікропідприємництва в умовах воєнного конфлікту та запропонували удосконалення їхньої системи обліку та оподаткування [5].

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження, аналіз та узагальнення теоретичних і практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, оподаткування, звітування та контролю діяльності суб'єктів мікропідприємництва на конкретному прикладі ТОВ «СФЕРА-2003».

Для досягнення поставленої мети мають бути вирішені наступні завдання:

- розкрити економічну сутність мікропідприємництва та його роль в економіці України;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання діяльності суб'єкта мікропідприємництва;
- дослідити особливості організації бухгалтерського обліку та складання і подання фінансової звітності на мікропідприємстві;
- розглянути існуючі системи оподаткування суб'єкта мікропідприємництва;
- встановити основні методи та форми внутрішнього і зовнішнього контролю мікропідприємства;
- розробити практичні рекомендації щодо удосконалення та оптимізації системи обліку, оподаткування і контролю суб'єкта мікропідприємництва.

Об'єктом дослідження виступає господарська діяльність, система обліку, оподаткування, контролю, а також фінансова звітність суб'єкта мікропідприємництва ТОВ «СФЕРА-2003».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації і ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та здійснення контролю на мікропідприємстві.

Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети кваліфікаційної роботи використано методи наукового дослідження, зокрема аналіз та синтез – для системного вивчення економічної сутності мікропідприємництва та специфіки його функціонування; індукція та дедукція, абстрагування та конкретизація, узагальнення і порівняння – для дослідження та систематизації особливостей обліку, оподаткування, звітності і контролю мікропідприємств; а також метод моделювання – для розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку та контролю ТОВ «СФЕРА-2003». Для аналізу фінансово-економічних показників його діяльності використовувалися статистичні методи.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у розробці конкретних напрямків щодо вдосконалення систем бухгалтерського обліку, оподаткування, фінансового звітування та контролю, які можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ «СФЕРА-2003».

Основні положення та висновки щодо внутрішнього і зовнішнього контролю у кваліфікаційній роботі були апробовані в рамках участі у Всеукраїнській інтернет-конференції для студентів та молодих науковців «Облік, аудит і оподаткування в динамічному світі інновацій: тренди, проблеми, рішення», що відбулася на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» 24–25 квітня 2025 року. У збірнику тез конференції опубліковано тези доповіді на тему «Фінансовий контроль: ефективність та взаємодія внутрішнього і зовнішнього аудиту», де було акцентовано увагу на важливості ефективного фінансового контролю, зокрема внутрішнього та зовнішнього аудиту, для суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності [36].

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СФЕРА-2003» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «СФЕРА-2003»

Товариство з обмеженою відповідальністю «СФЕРА-2003» – це мікропідприємство, яке було засноване у 2003 році і функціонує на підставі статуту, який визначає напрямки його діяльності, організаційну структуру, склад, права та обов'язки учасників (власників), порядок управління і прийняття рішень тощо. Компанія знаходиться на спрощеній системі оподаткування та відноситься до 3 групи платників єдиного податку зі ставкою у 3% та додатковою сплатою податку на додану вартість.

Детальні організаційні відомості щодо ТОВ «СФЕРА-2003» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні відомості про діяльність ТОВ «СФЕРА-2003»

Показники	Відомості
1	2
Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СФЕРА-2003»
Назва іноземною мовою	LLC "Sfera-2003"
Скорочена назва	ТОВ «СФЕРА-2003»
Код ЄДРПОУ	32723571
Дата реєстрації	16.12.2003
Власники	Слободенюк Лілія Едуардівна (50%) Третяк Володимир Ілліч (40%) Третяк Марина Георгіївна (10%)
Уповноважені особи	Коваленко Віталій Олексійович
Орган управління	Загальні збори засновників
Розмір статутного капіталу	452 000 грн.
Адреса	51200, Дніпропетровська область, м. Самар (Новомосковськ), вул. Сучкова, буд. 120
Реєстр платників ПДВ	Індивідуальний податковий номер: 327235704630

Джерело: складено самостійно.

Через свої незначні розміри та невеликий кадровий склад, що станом на 2025 рік налічує лише трьох працівників, підприємство має спрощену організаційну структуру. Вона є типовою для багатьох суб'єктів мікропідприємництва, оскільки, згідно з законодавством, середня чисельність їх працівників не має перевищувати 10 осіб. Така структура характеризується значно меншою кількістю рівнів відповідальності та підпорядкованості, ніж на середніх або великих підприємствах, та більшою гнучкістю і оперативністю прийняття рішень.

Отже, ключовою фігурою організаційної структури ТОВ «СФЕРА-2003» є директор, якому безпосередньо та на рівних засадах підпорядковуються двоє працівників: електрик та завідувач складом. Такий штат співробітників викликаний особливостями сфери діяльності компанії. Основні зареєстровані за нею коди за КВЕД представлено на рис. 1.1.

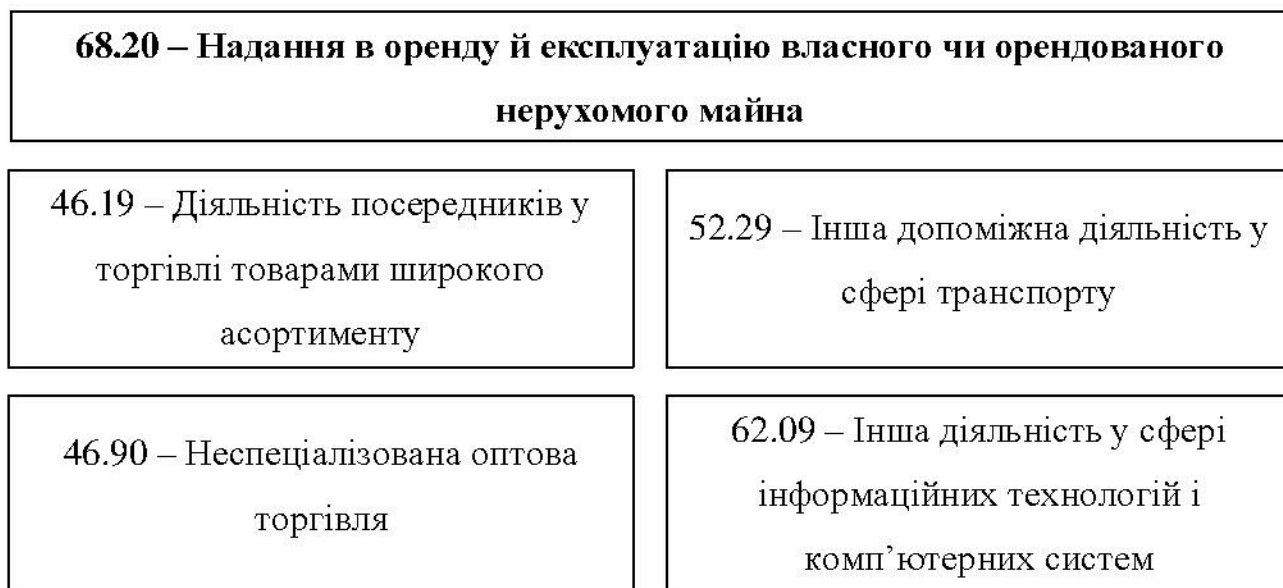

Рис. 1.1. Види економічної діяльності ТОВ «СФЕРА-2003»

Джерело: складено самостійно.

Таким чином, основним напрямком діяльності ТОВ «СФЕРА-2003» є надання в оренду та експлуатацію комплексу власного нерухомого майна, розташованого за адресою: Дніпропетровська область, м. Самар (Новомосковськ), вул. Сучкова, буд. 120, та частини нежитлового приміщення,

розташованого за адресою: м. Дніпро, вул. Володимира Мономаха, буд. 12. Серед ключових орендарів зазначених приміщень можна виділити такі компанії, як ТОВ «ІМПАП», ТОВ «КАНСЦОПТТОРГ», ТОВ «МІА УКРАЇНА», ПП «ОНІКС С» та ПАТ «ФАРЛЕП-ІНВЕСТ».

Крім того, ТОВ «СФЕРА-2003» також отримує дохід від посередницької діяльності. Воно виступає комісіонером, в обов'язки якого входить пошук за запитом комітента постачальника необхідного товару в межах оголошеної ним вартості, укладання з таким постачальником договору, придбання товару у потрібній кількості та організація його транспортування у місце призначення, заявлене комітентом. Таким чином, ТОВ «СФЕРА-2003» бере на себе усі обов'язки, пов'язані з цим процесом, та отримує в результаті дохід у вигляді комісійної винагороди.

Єдиним комітентом, з яким працює компанія, є ТОВ «ІМПАП» – підприємство, що спеціалізується на оптовій та роздрібній торгівлі канцелярськими товарами і офісним папером, яке вже згадувалося серед основних орендарів. Ключовим постачальником комісійного товару виступає UPM Sales Oy. Крім того, підприємство співпрацює з низкою інших контрагентів, які надають митно-брокерські та транспортно-експедиційні послуги. Основними з них є ТОВ «Прованік Лоджистікс», ПП «ТРАФІК», ТОВ «ТРАФІКГРУП», B&S Logistik GmbH тощо. Зважаючи на те, що серед перелічених компаній є як резиденти, так і нерезиденти України, ТОВ «СФЕРА-2003» у своїй господарській діяльності оперує не лише національною валютою, але й іноземною, зокрема євро. Це зумовлює специфіку організації його бухгалтерського обліку, передусім обліку валютних операцій та курсових різниць.

За тривалий період свого функціонування ТОВ «СФЕРА-2003», як і багато інших підприємств різного розміру та галузі, зіткнулося з впливом декількох макроекономічних криз. Першою з них була світова фінансово-економічна криза 2008-2009 років. Беручи свій початок у фінансовому секторі США, вона швидко поширилася й на Україну. Тоді, скорочення рівня експорту та імпорту,

безробіття, девальвація гривні та інші проблеми призвели до погіршення фінансового стану багатьох компаній.

Наступний кризовий період припав на 2014 рік. Причиною тому була політична нестабільність, військова агресія на сході країни та анексія Криму. Це все спричинило значне падіння ВВП, високу інфляцію, відтік капіталу, руйнування виробничих зв'язків та зростання соціальної напруги. Для підприємств це означало втрату ринків збуту, проблеми з логістикою, зростання ризиків ведення бізнесу і необхідність адаптації до нових економічних реалій.

У 2020 році країна стикнулася з наслідками пандемії COVID-19. Були введені жорсткі карантинні обмеження, які призвели до зупинки діяльності багатьох підприємств, порушення логістичних ланцюгів та зростання рівня безробіття. Не зважаючи на це, на діяльність ТОВ «СФЕРА-2003» цей період не мав значного негативного впливу. Однак, зменшення попиту на оренду приміщень вимусило компанію переглянути свої витрати та прийняти рішення щодо їх зниження шляхом скорочення штату працівників.

Останнім і найбільш руйнівним кризовим періодом для всієї України став початок повномасштабної війни у 2022 році, що триває до сих пір. Цей конфлікт спричинив гуманітарну катастрофу, масову міграцію населення, руйнування інфраструктури, значне падіння економічної активності та зростання рівня невизначеності. Для підприємств війна призвела до численних проблем, таких як: відтік кваліфікованих кадрів, порушення виробництва та логістики, втрата ринків збуту тощо.

На основі статистичних даних Державної служби статистики України (табл. 1.2.) можна стверджувати, що попри всі економічні проблеми мікропідприємства залишаються найбільш численною категорією суб'єктів господарювання в Україні. Станом на 2023 рік на них припало 96,9 % усіх діючих юридичних і фізичних осіб підприємців, що свідчить про їх вагоме місце в структурі національної економіки.

На це також вказують і показники кількості працівників. Не дивлячись на те, що в середньому на одне мікропідприємство припадає 1,5 зайнятих

робітників та 0,6 найманих, що свідчить про здебільшого самозайнятий характер діяльності та, відповідно, спрощену організаційну структуру, завдяки численності таких компаній загальна кількість працюючих осіб є достатньо суттєвою. Суб'єкти мікропідприємництва посідають перше місце за загальним обсягом зайнятих працівників серед усіх категорій. Ці дані вказують на їх значний внесок у забезпеченні робочих місць для населення.

Таблиця 1.2

Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за 2023 рік

Показник	Усього	СВП	ССП	СМП	СМкП	Частка СМкП
1	2	3	4	5	6	7
Кількість діючих суб'єктів господарювання, тис. од.	1 913,2	0,5	14,3	44,5	1 853,9	96,9%
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	7 421,8	1 324,1	2 359,8	893,0	2 844,9	38,3%
Середня кількість зайнятих працівників на 1 суб'єкт господарювання, осіб	3,9	2 648,2	165,0	20,1	1,5	-
Кількість найманих працівників, тис. осіб	5 734,5	1 324,1	2 358,6	882,0	1 169,8	20,4%
Середня кількість найманих працівників на 1 суб'єкт господарювання, осіб	3,0	2 648,2	164,9	19,8	0,6	-
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млрд. грн	13 574,9	4 797,0	6 032,7	1 828,6	916,6	6,8%
Середній обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на 1 суб'єкт господарювання, млн. грн	7,1	9 369,1	421,9	41,1	0,5	-
Середній обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на 1 зайнятого працівника, тис. грн	1 829,1	3 622,8	2 556,4	2 047,7	322,2	-

Джерело: складено за [8] (дані за наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії).

Попри свою кількісну перевагу, мікропідприємства характеризуються доволі низькими економічними показниками. У 2023 році на них припало лише 6,8% загального обсягу реалізованих товарів, робіт і послуг, а розрахунки середнього обсягу реалізації на одного працівника та один суб'єкт

господарювання продемонстрували найнижчі результати поміж інших категорій бізнесу. Це свідчить про обмежений масштаб їхньої діяльності та слабку продуктивність порівняно з більшими суб'єктами господарювання.

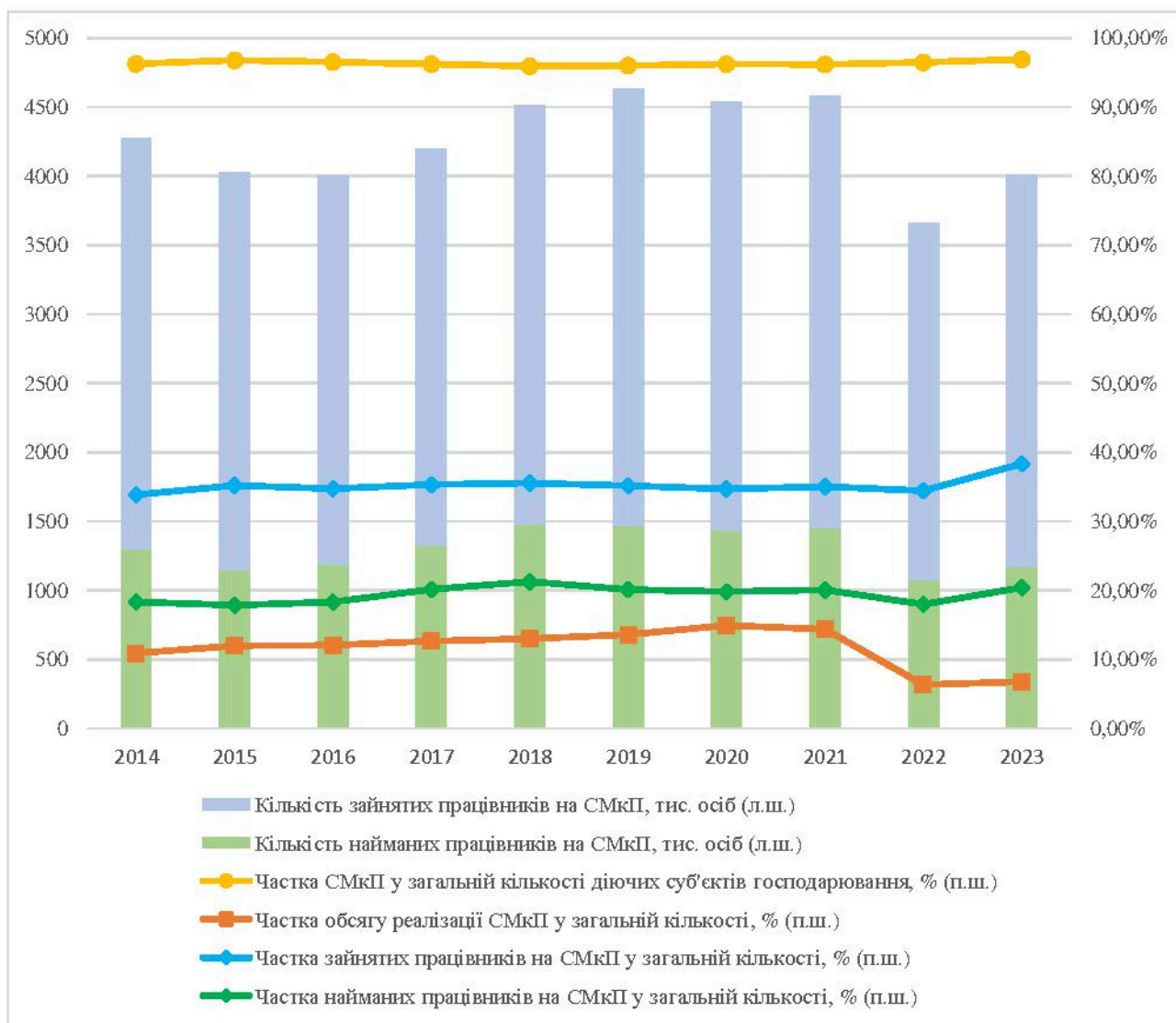

Рис. 1.2. Динаміка змін основних показників діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за 10 років
Джерело: складено за [8].

Аналізуючи проміжок з 2014 по 2023 рік (рис. 1.2.), можна дійти висновку, що найбільш кризовим для суб'єктів мікропідприємництва є період повномасштабної збройної агресії. У 2022 році основні показники їхньої діяльності досягли найнижчих значень за останнє десятиліття, опустившись навіть сильніше, ніж після кризи у 2014 році.

Динаміка зміни кількості мікропідприємств свідчить про їхню нестабільність перед масштабними кризами. Так, згідно зі статистичними даними, у 2022 році чисельність мікропідприємств знизилася на 11%, склавши 1 671 558 компаній. Проте, вже у 2023 році спостерігалось їх часткове відновлення, що свідчить про певну гнучкість та адаптивність цієї категорії суб'єктів господарювання, а також позитивний вплив державних заходів з підтримки малого та мікробізнесу під час воєнного стану (відтермінування або звільнення окремих груп підприємців від сплати податків, надання безповоротної фінансової допомоги тощо).

Загалом, при співставленні показників 2014 та 2023 років, можна побачити, що, попри всі позитивні та негативні тенденції, загальна кількість суб'єктів мікропідприємництва залишилася практично на тому ж рівні. Це, окрім економічної кризи, може бути також наслідком недостатньо сприятливих умов для ведення такого роду бізнесу в країні, зокрема зависокого податкового навантаження, недосконалості системи обліку та звітності малого і мікропідприємства, обмеженості доступу до матеріальних та фінансових ресурсів тощо [9]. Крім того, варто відзначити стабільність частки суб'єктів мікропідприємництва серед загальної кількості компаній (рис. 1.2.). Протягом досліджуваного періоду вона не зазнала значних коливань ні в позитивну, ні в негативну сторону, що свідчить про відносно пропорційну динаміку змін численності й інших категорій підприємств.

Водночас зі зменшенням численності, у 2022 році спостерігається також зниження кількості як зайнятих, так і найманих працівників на мікропідприємствах. Це може бути наслідком впровадження компаніями заходів з оптимізації витрат у відповідь на погіршення макроекономічної ситуації в країні. Паралельно з цим, більш ніж вдвічі скоротилася їх частка в загальному обсязі реалізованих товарів, робіт та послуг, опустившись з 14% до 6%. Така негативна динаміка є результатом глибокої економічної кризи, спричиненої військовими діями, руйнуванням інфраструктури, втратою ринків збуту та логістичних ланцюгів.

Попри часткове відновлення економічної активності у 2023 році, основні показники мікропідприємств залишаються нижчими порівняно з довоєнним періодом. Це підкреслює особливу вразливість цієї категорії суб'єктів господарювання до зовнішніх шоків, економічних коливань та форс-мажорних обставин.

Проте, мікропідприємства продовжують відігравати важливу роль у національній економіці, забезпечуючи не лише працевлаштування значної частини населення та стабільні податкові надходження до бюджету, але й формуючи гнучкий, мобільний сектор, здатний швидко адаптуватися до змін. Їх ключовими перевагами є оперативність у прийнятті рішень, здатність працювати в умовах обмежених ресурсів, а також широке територіальне охоплення.

Усі виклики, що постали перед мікропідприємництвом в Україні внаслідок війни та економічної нестабільності, безпосередньо торкнулися і ТОВ «СФЕРА-2003». Зниження ділової активності, ускладнення логістики та зміни у платоспроможності контрагентів негативно вплинули на господарську діяльність підприємства. Попри це, воно змогло зберегти ключові напрямки своєї роботи, пристосуватися до нових умов та продовжує функціонувати. Водночас, ці чинники і надалі створюють тиск на компанію, вимагаючи шукати нові шляхи оптимізації витрат та коригувати стратегію.

1.2. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища ТОВ «СФЕРА-2003»

Успішність будь-якого підприємства значною мірою залежить від його здатності оперативно реагувати на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища, в якому воно функціонує. Розуміння усіх наявних та потенційно можливих ризиків і перспектив, особливо в умовах сучасної економічної невизначеності в країні, є ключовим фактором для забезпечення стабільності та сталого розвитку.

Для ТОВ «СФЕРА-2003», як платника єдиного податку 3 групи, діяльність якого охоплює надання в оренду власного нерухомого майна, а також виконання посередницьких функцій у сфері оптової торгівлі, особливе значення мають такі чинники, як стабільність партнерських відносин, фінансова дисципліна контрагентів, рівень попиту на комерційну нерухомість, а також зміни законодавства щодо обліку, оподаткування та звітності малого бізнесу. Залученість компанії у зовнішньоекономічні операції, у свою чергу, передбачає постійну увагу до валютного регулювання.

Ці та інші фактори визначають напрямки діяльності підприємства та впливають на організацію його бізнес-процесів. Тому, для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та формування ефективної стратегії розвитку, доцільно провести їх структурований аналіз, зокрема за допомогою таких інструментів дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища, як PEST- та SWOT-аналіз.

Сутність PEST-аналізу полягає у визначенні та оцінці поточних і майбутніх макроекономічних чинників, які можуть вплинути на діяльність підприємства. Він здійснюється за чотирма критеріями: P – political – політичний, E – economic – економічний, S – social – соціальний та T – technological – технологічний.

Як показав PEST-аналіз ТОВ «СФЕРА-2003» (табл. 1.3), особливості його зовнішнього середовища можуть спричиняти як негативні, так і позитивні наслідки. З одного боку, політична та економічна нестабільність, військові дії, часті зміни законодавства та коливання валютного курсу створюють додаткові бар'єри для планування і ведення діяльності, особливо з урахуванням участі компанії у зовнішньоекономічних операціях. Крім того, зменшення попиту на оренду офісів та зниження платоспроможності контрагентів можуть несприятливо позначитись на основному напрямку її діяльності – надання в оренду нерухомості. Водночас, впровадження цифрових технологій, розвиток онлайн-сервісів та електронного документообігу відкривають нові можливості для оптимізації облікових процесів та ефективнішої взаємодії з клієнтами. А

змога обирати зручнішу та вигіднішу систему оподаткування дозволяє знизити податкове навантаження і спростити ведення обліку, що є важливим для ТОВ «СФЕРА-2003», як для суб'єкта мікропідприємництва.

Таблиця 1.3

PEST-аналіз ТОВ «СФЕРА-2003»

Political factors (політичні фактори)	Economic factors (економічні фактори)
Військові дії на території України, які зумовлюють невизначеність майбутнього та високий рівень ризику для ведення бізнесу; Часті зміни законодавства, в сфері податкової політики та валютного регулювання; Державні пільги, підтримка малого бізнесу під час воєнного стану.	Інфляція, коливання курсу гривні, що впливає на операції з іноземною валютою; Високе податкове навантаження; Вибір системи оподаткування для малого бізнесу; Зменшення рівня ділової активності; Зниження платоспроможності орендарів та партнерів; Обмежений доступ до фінансових ресурсів, високі ставки кредитування.
Social factors (соціальні фактори)	Technological factors (технологічні фактори)
Зменшення кількості кваліфікованих працівників внаслідок міграції та мобілізації; Зменшення попиту на оренду офісних приміщень через зниження бізнес-активності; Соціальна нестабільність, зниження рівня життя.	Впровадження цифрових інструментів у сфері обліку та звітності; Розвиток онлайн-платформ для пошуку орендарів; Впровадження електронного документообігу.

Джерело: складено самостійно.

SWOT-аналіз представляє собою інструмент бізнес-планування, який, на відміну від PEST-аналізу, допомагає дослідити не тільки зовнішні, а й внутрішні фактори, які можуть мати вплив на підприємство [11]. Він передбачає виявлення та оцінку сильних і слабких сторін самої компанії, а також потенційних можливостей та загроз, що існують в галузі, в якій вона функціонує, або у країні загалом.

SWOT-аналіз ТОВ «СФЕРА-2003» (табл. 1.4) дозволив виявити ряд його переваг, які сприяють стабільній діяльності та стійкості на ринку, і недоліків, які, так чи інакше, заважають підприємству збільшити прибутковість та розширити діяльність. Серед перших варто виділити значний досвід ведення бізнесу в сегменті нерухомості, ефективну взаємодію з партнерами та здатність швидко

адаптуватися до змін завдяки спрощеній організаційній структурі. Крім того, наявність власного майна дозволяє формувати постійне джерело доходу, що особливо важливо в умовах нестабільного економічного середовища. Водночас, основними вразливими аспектами діяльності є обмежені кадрові ресурси, висока залежність від невеликого кола партнерів, а також від зовнішніх фінансово-економічних умов.

У перспективі компанія має змогу розширити діяльність і зміцнити конкурентні позиції завдяки залученню нових партнерів та потенційному переходу на вигіднішу систему оподаткування. Проте, важливим завданням залишається мінімізація ризиків, пов'язаних з нестійкою політичною та економічною ситуацією в країні, неплатоспроможністю контрагентів та мінливим валютним курсом.

Таблиця 1.4

SWOT-аналіз ТОВ «СФЕРА-2003»

Strengths (сильні сторони)	Weaknesses (слабкі сторони)
<p>Наявність у власності нерухомого майна, яке приносить стабільний дохід; Гнучка організаційна структура; Досвід у сфері посередницької діяльності та на ринку нерухомості; Налагоджені партнерські зв'язки з національними та міжнародними контрагентами; Досвід роботи з іноземною валютою.</p>	<p>Залежність від єдиного комітента; Висока чутливість до валютних коливань; Вузький спектр напрямків діяльності; Обмежений штат працівників, що ускладнює розширення бізнесу.</p>
Opportunities (можливості)	Threats (загрози)
<p>Розширення бази орендарів у разі звільнення площ; Зміна системи оподаткування; Розширення діяльності у сфері посередницької торгівлі; Потенційне зростання попиту на оренду нерухомості після кризи.</p>	<p>Ризики, пов'язані з воєнними діями (проблеми з логістикою, пошкодження майна тощо); Колівання валютного курсу; Зниження платоспроможності контрагентів; Втрата ключових партнерів; Зниження попиту на оренду комерційної нерухомості; Зміни в податковому законодавстві, зокрема підвищення ставок податків та зборів.</p>

Джерело: складено самостійно.

Таким чином, проведений PEST- і SWOT-аналіз дає змогу глибше зрозуміти як зовнішні обставини, що формують умови функціонування ТОВ «СФЕРА-2003», так і внутрішні характеристики підприємства, які визначають його поточне позиціонування на ринку. Дослідження особливостей середовища компанії є необхідною передумовою для подальшого вивчення її системи бухгалтерського обліку та контролю як важливого інструменту забезпечення і підтримки її розвитку в умовах нестабільної економічної ситуації.

1.3. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «СФЕРА-2003»

Фінансовий аналіз відіграє ключову роль у вивченні поточного стану та прогнозування майбутніх тенденцій діяльності підприємства, а тому є важливим як для внутрішніх (власники, директор), так і для зовнішніх (кредитори, контрагенти) користувачів інформації. Він допомагає визначити слабкі місця компанії, резерви зменшення витрат і збільшення прибутковості та є основою для прийняття управлінських рішень.

Для проведення поверхневого аналізу фінансового стану та результатів діяльності ТОВ «СФЕРА-2003» було досліджено ключові показники його звітності, наведені у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Основні фінансово-економічні показники ТОВ «СФЕРА-2003»

Показник	2020	2021	2022	2023	2024
1	6	5	4	3	2
Дохід, тис. грн	4 463,2	5 074,9	6 504,7	9 480,1	8 377,1
Чистий прибуток, тис. грн	773,3	985,6	2 545,4	4 616,0	176,5
Активи, тис. грн	4 995,9	9 600,7	13 005,8	16 107,2	3 225,3
Власний капітал, тис. грн	4 846,9	4 882,5	5 187,9	3 493,1	2 009,6
Зобов'язання, тис. грн	149,0	4 718,2	7 817,9	12 614,1	1 215,7
Кількість працівників	8	6	3	2	2

Джерело: складено за даними ТОВ «СФЕРА-2003».

Чистий прибуток ТОВ «СФЕРА-2003» за досліджуваний період показав неоднозначні тенденції. У 2020 та 2021 роках він був стабільно низьким, однак наступні два роки продемонстрували позитивну динаміку до зростання в кінцевому результаті збільшившись у 2023 році майже в шість разів у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про те, що економічна ситуація в країні не мала значного впливу на діяльність підприємства, а сама компанія не стикнулася з критичними фінансовими проблемами внаслідок початку повномасштабної війни та змогла, всупереч, збільшити свої доходи. Однак, вже у 2024 році можна спостерігати різке падіння чистого прибутку до найнижчого за досліджуваний період рівня, яке, при паралельному аналізі показника доходу, можна пояснити різким зростанням сторонніх витрат, що не включаються до собівартості послуг, які надає компанія.

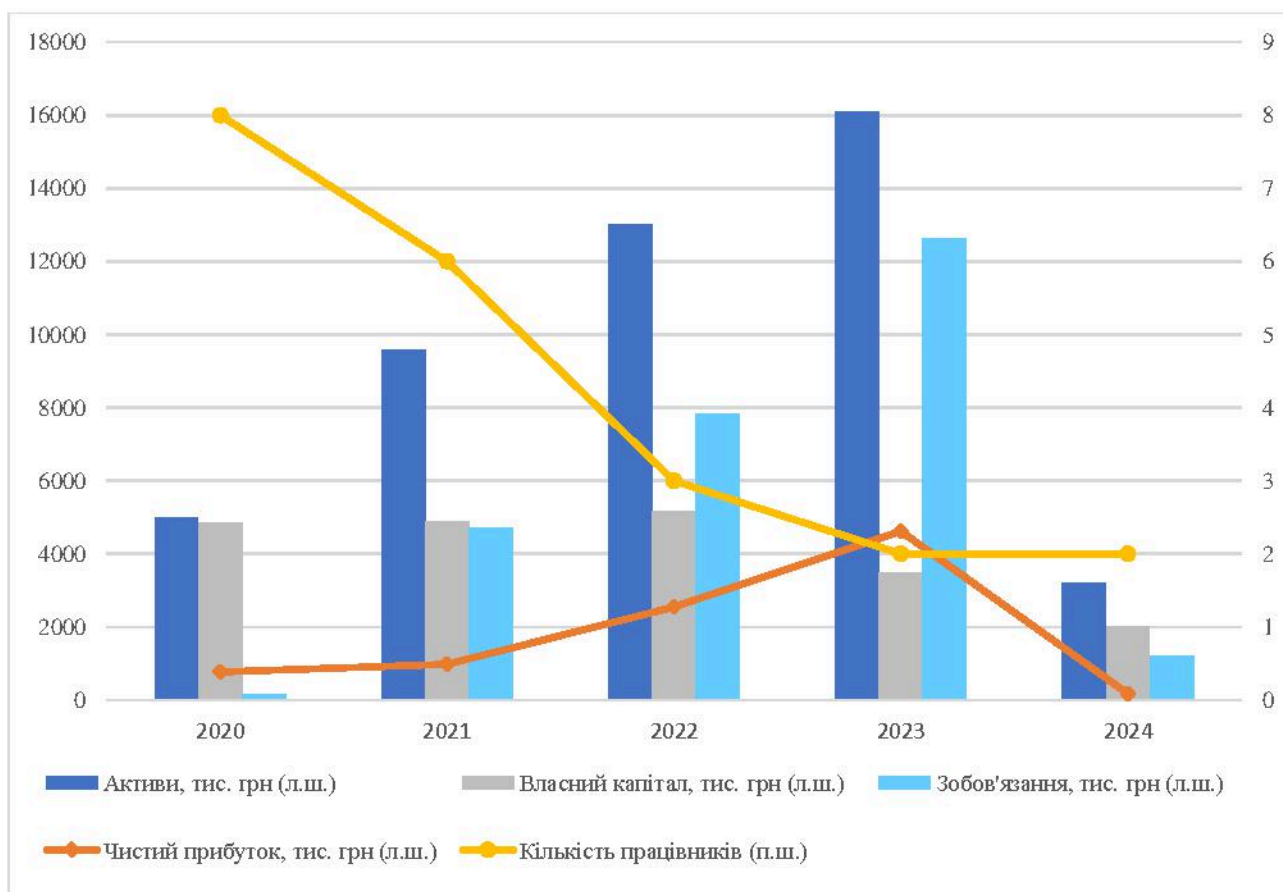

Рис. 1.3. Динаміка змін показників фінансової звітності ТОВ «СФЕРА-2003» за 5 років

Джерело: складено самостійно.

З графіку (рис. 1.3.) можна побачити, що аналогічних до чистого прибутку коливань зазнали й активи та зобов'язання підприємства. Зростання у 2020-2023 роках свідчить про поступове накопичення матеріальних і фінансових ресурсів (збільшення активів) здебільшого завдяки додатковому залученню позикових коштів (збільшення зобов'язань). Різке падіння даних показників у 2024 році викликано погашенням компанії більшої частини кредиторської заборгованості за рахунок власних коштів та накопиченої дебіторської заборгованості. У протиположності цьому, власний капітал не зазнав критичних змін протягом розглянутого періоду. А ті незначні зростання та падіння його рівня, які можна спостерігати на діаграмі, пояснюються змінами у чистому прибутку компанії.

Кількість працівників ТОВ «СФЕРА-2003» протягом досліджуваного періоду демонструє тенденцію до поступового зменшення. З 8 працівників у 2020 році їх кількість скоротилася до 2 у 2023 та 2024 роках. Таке значне скорочення штату є наслідком оптимізації бізнес-процесів, зокрема кадрового складу, проведене з ціллю зниження неефективних витрат.

Загалом, наведені дані свідчать про те, що ТОВ «СФЕРА-2003» протягом досліджуваного періоду демонструвало динамічний розвиток, зокрема активне зростання доходів, прибутку та розширення ресурсів. Проте у 2024 році підприємство зіткнулося з певними труднощами, що відобразилися на різкому зниженні фінансових показників. Незважаючи на це, стабільність власного капіталу свідчить про певну фінансову стійкість компанії, яка може позитивно відобразитися на її майбутньому.

Для більш поглибленого аналізу фінансового стану підприємства доцільно провести оцінку фінансових коефіцієнтів, які характеризують його ліквідність, платоспроможність та рентабельність. Розрахунок та порівняльний аналіз цих показників за два останні роки дозволить простежити зміни у фінансовій стійкості та ефективності діяльності ТОВ «СФЕРА-2003». Основні коефіцієнти за даними звітності наведено у таблиці 1.6.

Фінансові коефіцієнти ТОВ «СФЕРА-2003»

Показник	2023	2024	Рекомендоване значення	Визначення
1	2	3	4	5
<i>Оцінка структури капіталу та фінансової незалежності підприємства</i>				
Фінансовий леверидж	4,61	1,60	1	Відношення загальних активів до власного капіталу. Показує залежність компанії від позикового капіталу.
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,22	0,62	$\geq 0,5$	Частка власного капіталу у загальній сумі балансу. Відображає залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.
Коефіцієнт фінансової залежності	0,78	0,38	$\leq 0,5$	Зворотній до показника автономії. Показує долю зобов'язань у пасивах підприємства.
Коефіцієнт фінансування (фінансової стабільності)	0,28	1,65	≥ 1	Відношення власного капіталу до зобов'язань. Відображає здатність підприємства погасити зобов'язання за рахунок власного капіталу.
<i>Оцінка ліквідності підприємства</i>				
Коефіцієнт покриття	1,12	1,37	1 – 3	Співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань. Показує, наскільки підприємство здатне покрити свої поточні зобов'язання оборотними активами.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,11	1,28	> 1	Співвідношення оборотних активів за виключенням запасів до поточних зобов'язань. Показує, наскільки підприємство здатне покрити свої поточні зобов'язання високоліквідними активами.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,10	0,004	$\geq 0,2$	Співвідношення грошових коштів до поточних зобов'язань. Характеризує негайну платоспроможність.
<i>Оцінка рентабельності підприємства</i>				
Валова рентабельність	0,29	0,09	-	Визначається як співвідношення валового прибутку до виручки. Показує ефективність основної діяльності підприємства (виробництво, надання послуг).
Чиста рентабельність	0,81	0,03	-	Визначається як співвідношення чистого прибутку до виручки. Відображає загальну ефективність господарської діяльності підприємства.

Джерело: складено за [12].

За даними таблиці, у 2024 році можна спостерігати суттєве покращення показників структури капіталу ТОВ «СФЕРА-2003». Зниження фінансового левериджу з 4,61 до 1,60 свідчить про зменшення залежності підприємства від позикових коштів. Це також підтверджується зростанням коефіцієнта автономії з 0,22 до 0,62, що досяг рекомендованого рівня і вказує на високу фінансову незалежність підприємства. Зменшення коефіцієнта фінансової залежності та зростання коефіцієнта фінансування вказують на зміцнення фінансової стабільності компанії.

Показники ліквідності підприємства у 2024 році залишаються на задовільному рівні. Зростання коефіцієнтів покриття та швидкої ліквідності свідчить про покращення здатності підприємства розраховуватись із поточними зобов'язаннями, що зумовлено переважно скороченням кількості таких боргів відносно обсягів оборотних активів, зокрема дебіторської заборгованості. Водночас, коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився до критичного рівня в 0,004, що вказує на серйозну нестачу грошових коштів для негайного погашення заборгованостей.

Рентабельність діяльності підприємства, у свою чергу, показала доволі низькі показники вже у 2023 році, помітно знизившись у 2024. Валова рентабельність зменшилася з 0,29 до 0,09, а чиста рентабельність – з 0,81 до 0,03. Це свідчить про суттєве зниження прибутковості діяльності, зокрема через збільшення собівартості послуг, що надаються, а також сторонніх витрат.

З метою отримання глибшого розуміння стійкості ТОВ «СФЕРА-2003» у довгостроковій перспективі, слід також оцінити ймовірність його банкрутства за допомогою чотирьохфакторної прогнозової моделі Таффлера. Вона є достатньо практичною, адже, маючи невелику кількість показників, які можна легко та швидко розрахувати завдяки даним фінансової звітності, забезпечує відносно високу точність результатів при незначних витратах часу.

Дана модель має наступний вигляд:

$$Z = 0,53 X1 + 0,13 X2 + 0,18 X3 + 0,16X4,$$

де $X1$ – відношення суми прибутку від реалізації до короткострокових зобов'язань підприємства;

$X2$ – відношення суми оборотних активів підприємства до загальної вартості його зобов'язань;

$X3$ – відношення суми короткострокових зобов'язань до загальної вартості активів підприємства;

$X4$ – відношення виручки від реалізації продукції підприємства до загальної вартості його активів.

Результати розрахунку ймовірності банкрутства за формулою Таффлера представлено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Прогноз банкрутства ТОВ «СФЕРА-2003» за моделлю Таффлера

Показник	2023	2024
X1	0,13	0,47
X2	1,12	1,37
X3	0,78	0,38
X4	0,35	1,92
Z	0,41	0,80

Джерело: складено самостійно.

Таким чином, враховуючи, що результати розрахунків показали значення $Z > 0,3$, ймовірність настання банкрутства ТОВ «СФЕРА-2003» у 2023 та 2024 роках є достатньо низькою. Однак, беручи до уваги негативну динаміку окремих фінансових показників, зокрема різке зниження чистого прибутку, рентабельності та коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2024 році, варто з обережністю оцінювати фінансову стійкість підприємства в майбутньому.

Незважаючи на те, що модель Таффлера не вказує на кризову ситуацію компанії, такі тенденції можуть свідчити про потенційні фінансові ризики. Тому, керівництву ТОВ «СФЕРА-2003» варто звернути увагу на оптимізацію витрат, диверсифікацію джерел фінансування, підтримання достатнього рівня високоліквідних активів та зменшення залежності від окремих контрагентів.

Висновки до розділу 1

Дослідження особливостей функціонування ТОВ «СФЕРА-2003» у сучасних умовах господарювання дозволило зробити наступні висновки:

1. ТОВ «СФЕРА-2003» є мікропідприємством, що знаходиться на спрощеній системі оподаткування. Воно має просту організаційну структуру, що зумовлено як його розміром, так і специфікою діяльності у сфері надання в оренду нерухомого майна, а також посередницьких послуг. Залежність від обмеженого кола ключових партнерів та робота з іноземною валютою визначають особливості його бізнес-процесів і облікової політики.

2. Політична та економічна нестабільність, військові дії та валютні коливання створюють ризики для діяльності ТОВ «СФЕРА-2003», тоді як розвиток цифрових технологій та державна підтримка малого бізнесу відкривають нові можливості. Внутрішні сильні сторони підприємства, такі як досвід роботи та наявність власного майна, є важливими конкурентними перевагами, проте обмеженість кадрових ресурсів і залежність від окремих контрагентів є його потенційними слабкими місцями.

3. Аналіз фінансового стану ТОВ «СФЕРА-2003» протягом 2020-2024 років показав неоднорідну динаміку ключових показників. Після періоду зростання до 2023 року, у 2024 році відбулося суттєве зниження більшості з них, що вказує на можливі фінансові труднощі. Одночасно зі збільшенням фінансової незалежності підприємства, спостерігається критичне зменшення абсолютної ліквідності та значне падіння рентабельності, що вимагає ретельного управління фінансами та пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності у майбутньому.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»

2.1. Економічний зміст, склад і класифікація діяльності суб'єкта мікропідприємництва

Мікропідприємництво є одним з чотирьох законодавчо затверджених різновидів суб'єктів господарювання, поруч з малими, середніми та великими підприємствами. Воно є найменшою за масштабами, проте найчисленнішою за кількістю суб'єктів формою підприємництва в Україні.

Незважаючи на офіційне визнання мікропідприємств як самостійної категорії, у більшості статистичних звітів та наукових досліджень вони зазвичай не розглядаються окремо, а входять до складу малого бізнесу через велику кількість спільних рис в обліку, оподаткуванні, звітуванні та інших аспектах діяльності. Відповідно, об'єктивне дослідження особливостей «мікропідприємництва» як окремого явища ускладнюється нестачею фахової літератури. Тому, при аналізі цього поняття доцільно орієнтуватися на загальні визначення малого підприємництва. У таблиці 2.1 наведено основні підходи до тлумачення цього поняття, які можуть бути застосовані і для характеристики мікропідприємств.

Таблиця 2.1

Підходи до визначення поняття «мале підприємництво»

Автор	Визначення
О. Г. Білорус	Мале підприємництво – це особливий підвид підприємництва, що полягає у створенні і практичній реалізації нового економічного процесу або здійсненні особливого внеску у вже існуючий економічний процес, пов'язаний із підприємницькою діяльністю громадян-фізичних осіб та з функціонуванням малих підприємницьких структур різних форм власності та організаційно-правових форм з метою отримання прибутку за умови особистої зацікавленості суб'єкта підприємництва в ній і необхідності задоволення при цьому певних потреб суспільства.

Продовження табл. 2.1

Автор	Визначення
Н. Ю. Волощук	Мале підприємництво є особливим видом господарської діяльності з врахуванням творчих здібностей підприємця та інноваційних підходів, що базується на самозайнятості підприємців та членів його родини, власному ризику і майновій відповідальності, спрямований на отримання прибутку та за певними критеріями визначений чинним законодавством.
О. В. Черняєва, А. Ю. Гриненко	Під малим підприємництвом розуміється не тільки цілеспрямована підприємницька діяльність фізичної чи юридичної особи, що пов'язана з підвищеним ризиком, заснована на використанні інноваційної ідеї, основною метою якої є максимізація прибутку за рахунок виробництва і продажу товарів, виконання різних робіт і надання різноманітних послуг з обов'язковим дотриманням норм законодавства, а також відповідність критеріям віднесення до малого підприємництва.
В. Ю. Фролова	Мале підприємництво є самостійним органічним елементом ринкової економіки, який базується на ініційованій ризиковій господарській діяльності малих підприємств та фізичних осіб-підприємців з метою отримання додаткового прибутку.
О. В. Красота, І. С. Кір'єв	Мале підприємництво як особливий підвид підприємництва, пов'язаний із підприємницькою (тобто на власний розсуд та ризик) діяльністю окремих фізичних осіб-підприємців та з функціонуванням малих підприємницьких структур (мікро- та малих підприємств) будь-якої форми власності і відповідної правової форми організації бізнесу з метою отримання прибутку (тобто на комерційній основі).

Джерело: складено за [14-18].

Таким чином, узагальнюючи наведені інтерпретації, можна зробити висновок, що мале підприємництво, в тому числі і мікропідприємництво, є самостійною формою господарювання, заснованою на інноваційній ідеї, що здійснюється фізичними особами-підприємцями та малими підприємницькими структурами різних організаційно-правових форм на власний ризик та під майнову відповідальність з метою отримання прибутку, а також підпадає під законодавчі критерії поділу суб'єктів господарювання на малі (та мікро-) підприємства. Воно відіграє важливу роль у розвитку економіки, забезпеченні зайнятості та задоволенні потреб споживачів, характеризується гнучкістю, адаптивністю та здатністю оперативно реагувати на зміни ринкового середовища.

Для правильного розуміння процедури розподілу суб'єктів господарювання на мікро-, малі, середні та великі підприємства, необхідно дослідити відповідні критерії, затверджені двома нормативно-правовими актами: Господарським кодексом України та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Таблиця 2.2 містить перелік показників, відповідно до яких здійснюється розмежування суб'єктів господарювання згідно з цими документами, що дозволить краще зрозуміти відмінності та особливості нормативного підходу до їх класифікації.

Таблиця 2.2

Класифікація суб'єктів господарювання відповідно до вимог чинного законодавства

Критерій	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	Мікро-підприємства
1	2	3	4	5
<i>Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»</i>				
Балансова вартість активів	Понад 20 млн. євро	До 20 млн. євро	До 4 млн. євро	До 350 тис. євро
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Понад 40 млн. євро	До 40 млн. євро	До 8 млн. євро	До 700 тис. євро
Середня кількість працівників	Понад 250 осіб	До 250 осіб	До 50 осіб	До 10 осіб
<i>Господарський кодекс України</i>				
Річний дохід від будь-якої діяльності	Понад 50 млн. євро	До 50 млн. євро	До 10 млн. євро	До 2 млн. євро
Середня кількість працівників за звітний період	Понад 250 осіб	До 250 осіб	До 50 осіб	До 10 осіб

Джерело: складено за [19, 20].

Отже, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає мікропідприємства як підприємства, які на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають як мінімум двом із трьох зазначених у таблиці критеріїв, а саме: мають в середньому не більше 10 працівників; отримали чистий дохід від реалізації товарів, робіт чи послуг в сумі, що не перевищує 700 тисяч євро; а також мають активи, балансова вартість яких не перевищує 350 тисяч євро. Господарський кодекс України, у

свою чергу, надає дещо інше, хоча і частково схоже, визначення, наголошуючи, що мікропідприємствами можуть вважатися як юридичні, так і фізичні особи – підприємці, які мають до 10 робітників та річний дохід яких не перевищує 2 мільйона євро. Розрахунки для розподілу здійснюються за актуальним курсом Національного банку України.

Як можна побачити з таблиці 2.2, принципової різниці між критеріями, встановленими різними законодавчими документами, немає. Проте на практиці, традиційно, для класифікації суб'єктів господарювання використовують саме Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Враховуючи зазначені параметри та беручи до уваги наявні дані фінансової звітності ТОВ «СФЕРА-2003» за 2024 рік можна впевнено стверджувати, що воно належить до суб'єктів мікропідприємництва.

ТОВ «СФЕРА-2003» є юридичною особою, проте, як уже згадувалося раніше, до категорії мікропідприємств відносяться не тільки вони, а й фізичні особи-підприємці (ФОП). У таблиці 2.3 подано структуру мікропідприємництва за кількістю обох форм організації бізнесу для оцінки їх співвідношення.

Таблиця 2.3

Динаміка структури мікропідприємництва за 5 років

Форма господарювання	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
Усього, тис. од.	1 864,0	1 898,9	1 880,9	1 671,6	1 853,9
Фізичні особи – підприємці, тис. од.	1 550,6	1 591,0	1 576,2	1 465,3	1 598,9
Юридичні особи, тис. од.	313,4	307,9	304,7	206,2	255,0
Частка юридичних осіб, %	16,81	16,21	16,20	12,34	13,75

Джерело: складено за [8] (дані за наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії).

Як видно з таблиці, ФОПи складають більшу частину усіх мікропідприємств України. Більше того, динаміка їх частки показує, що вони виявились більш стійкими до економічної кризи, аніж юридичні особи. Це може бути викликано тим, що провадження господарської діяльності у статусі фізичної особи-підприємця є простішим. На відміну від юридичної особи,

процедура її державної реєстрації є легшою, вона не має статутного капіталу та установчих документів, веде спрощений бухгалтерський облік та може не наймати співробітників, а працювати самостійно, проте за зобов'язаннями несе відповідальність усім своїм майном. При цьому, обидві форми організації бізнесу мають і спільні риси, зокрема обов'язок отримувати ліцензії для окремих видів діяльності, сплачувати податки та збори і обліковувати фінансові результати.

Мікропідприємства, як і інші категорії бізнесу, мають право провадити діяльність у будь-яких дозволених законодавством сферах економіки, за умови дотримання встановлених вимог. Класифікація діяльності здійснюється відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД), яка дозволяє статистично відстежити, проаналізувати й оцінити внесок мікропідприємництва в національну економіку.

Рис. 2.1. Структура суб'єктів мікропідприємництва за видами економічної діяльності за 2023 рік

Джерело: складено за [8].

Отже, за даними Державної служби статистики України найбільша кількість мікропідприємств функціонує у сферах оптової та роздрібно торгівлі;

інформації та телекомунікацій, професійної, наукової та технічної діяльності; промисловості; а також надання інших видів послуг. Таке різноманіття пояснюється гнучкістю та невеликим масштабом діяльності суб'єктів мікропідприємництва, які дозволяють швидко пристосуватися до попиту на ринку та працювати у вузькоспеціалізованих нішах, що не є привабливим для середнього чи великого бізнесу.

2.2. Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єкта мікропідприємництва

Будь-який суб'єкт господарювання провадить свою діяльність в рамках чинного законодавства, яке визначає основні засади його функціонування, права та обов'язки, а також встановлює особливості обліку, оподаткування, звітності і аудиту. Розуміння нормативно-правових актів є необхідною умовою для ефективного ведення бізнесу, мінімізації ризиків та забезпечення дотримання законодавчих вимог задля уникнення штрафів та інших негативних наслідків.

У зв'язку з особливостями масштабів і ресурсних можливостей мікропідприємств, держава встановила для них спрощену систему оподаткування, обліку та затвердила скорочену форму звітності, що вимагає дослідження окремої законодавчої літератури. В той же час, вони, як повноцінні учасники господарської діяльності, підпадають і під дію загальних правил щодо реєстрації, трудових відносин, державного контролю та інших аспектів. Крім того, з огляду на повномасштабну війну в Україні, необхідно також брати до уваги додаткові законодавчі акти та положення, що визначають особливості функціонування підприємств в умовах воєнного стану.

Таким чином, формується велика база нормативно-правових документів, що регулюють діяльність суб'єктів мікропідприємництва та дають змогу виявити основні вимоги до них, а також оцінити рівень їх правового навантаження. Перелік головних законів, стандартів та інструкцій, застосовуваних для мікропідприємств, наведено у таблиці 2.4.

**Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єктів
мікропідприємництва в Україні**

Нормативний акт	Сфера застосування
Господарський кодекс України	Регулює господарські відносини, в тому числі визначає поняття та категорії суб'єктів господарювання.
Цивільний кодекс України	Встановлює загальні положення щодо цивільно-правових відносин, які можуть виникати у процесі господарської діяльності.
Податковий кодекс України	Регулює податкову систему в Україні, включаючи особливості оподаткування суб'єктів мікропідприємництва.
Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»	Регулює процедуру державної реєстрації та обліку різних форм суб'єктів господарювання.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні для всіх юридичних осіб.
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»	Встановлює основні положення щодо використання електронних документів у господарській діяльності, зокрема обліку та звітності.
Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»	Визначає основні засади державної політики у сфері підтримки і розвитку малого (включно з мікро-) і середнього підприємництва.
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»	Встановлює зміст і форму спрощеної фінансової звітності малих та мікропідприємств, а також порядок її заповнення.
Накази про затвердження загального та спрощеного Планів рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств	Встановлюють загальний та спрощений перелік рахунків бухгалтерського обліку.
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про активи, капітал, зобов'язання та факти фінансово-господарської діяльності підприємств.
Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами	Встановлюють правила ведення регістрів бухгалтерського обліку малими (у тому числі мікро-) підприємствами.

Джерело: складено за [19-21, 23-31].

Отже, дана таблиця демонструє лише ті законодавчі акти, що регулюють загальні питання обліку, оподаткування, звітності та контролю суб'єктів господарювання, зокрема мікропідприємств. Для окремих напрямків та спірних питань в цих сферах існують більш профільні нормативно-правові документи (національні стандарти, методичні рекомендації, інструкції, положення, накази тощо), які деталізують порядок формування собівартості товарів, амортизації основних засобів, вибуття запасів та інших господарських операцій. Крім того, для мікропідприємств, які мають зовнішньоекономічні зв'язки та ведуть облік і складають звітність за міжнародними стандартами, застосовуються положення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зокрема Міжнародного стандарту фінансової звітності для малих і середніх підприємств (МСФЗ для МСП).

Підсумовуючи, нормативно-правове регулювання діяльності суб'єктів мікропідприємництва є багаторівневим і охоплює як універсальні положення, так і спеціалізовані норми, адаптовані до їх особливостей. Комплексне розуміння цієї правової бази є важливою умовою забезпечення прозорості, фінансової дисципліни та відповідності законодавчим вимогам.

2.3. Документальне оформлення операцій суб'єкта мікропідприємництва

Документальне оформлення господарських операцій є обов'язковим елементом ведення обліку для всіх суб'єктів господарювання незалежно від їх розміру чи організаційно-правової форми. У сучасних умовах воно може здійснюватися як у паперовій, так і в електронній формі. При цьому, остання стає дедалі популярнішою завдяки розвитку цифрових технологій, зручності зберігання та обміну даними.

Електронний документообіг забезпечує швидкість обробки інформації, спрощує доступ до архівів, зменшує витрати на друк, а також сприяє інтеграції з програмами автоматизації бухгалтерського обліку. Проте, перехід на такий

формат потребує відповідного технічного забезпечення та дотримання вимог законодавства щодо електронних документів та електронного підпису.

У ТОВ «СФЕРА-2003» частина документації вже реалізована в електронній формі, що свідчить про поступову цифровізацію облікових процесів навіть в межах мікропідприємництва. В паперовому варіанті, як правило, зберігаються договори та первинні документи, а реєстри обліку та фінансові звіти, у свою чергу, формуються в бухгалтерській програмі в цифровому форматі.

Рис. 2.2. Схема документування господарських операцій

Джерело: складено самостійно.

Незалежно від того, який вид документообігу використовує підприємство, порядок документування та відображення в обліку господарських операцій залишається незмінним (рис. 2.2.). Підставою для їх реєстрації та формування бухгалтерських проведення є належним чином оформлені (з усіма встановленими законодавством реквізитами), заповнені та підписані уповноваженими особами первинні документи. До них відносяться касові ордери, прибуткові та видаткові накладні, акти приймання виконаних робіт, рахунки-фактури тощо. На їх основі робляться записи в журналі реєстрації господарських операцій. Після цього, дані переносяться у відповідні реєстри або картки обліку звідки інформація

переходить до журналів та відомостей по окремих рахунках. Таким чином, протягом періоду відомості накопичуються та згодом належним чином представляються у фінансовій звітності.

Для фіксації господарських операцій різного змісту та сутності у ТОВ «СФЕРА-2003» використовуються наступні документи:

- Основні засоби та нематеріальні активи: прибуткові накладні, акти введення в експлуатацію, приймання-здачі та внутрішнього переміщення основних засобів, інвентарні картки;

- Грошові кошти та заборгованість: банківські виписки, заяви про купівлю/продаж іноземної валюти, рахунки на оплату, реєстри платежів, акти звірки взаємних розрахунків з контрагентами;

- Запаси: податкові накладні, рахунки-фактури, акти приймання-передачі наданих послуг / товарної продукції, прибуткові / видаткові / товарно-транспортні накладні, звіти комісiонера, акти списання товарів, накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картки обліку МПП;

- Заробітна плата та кадри: розрахункові листки по заробітній платі та утриманням з неї, записка-розрахунок про надання відпустки / при звільненні, відомості на виплату зарплати, накази про надання відпусток / прийняття на роботу / звільнення, трудові договори;

- Оборотно-сальдові відомості за період, оборотно-сальдові відомості по окремих рахунках або субрахунках бухгалтерського обліку за період;

- Головна книга;

- Журнал реєстрації господарських операцій.

Таким чином, можна зробити висновок, що документообіг мікропідприємств, зокрема тих, що знаходяться на загальній системі оподаткування, за своєю сутністю майже не відрізняється від документообігу малих, середніх чи великих компаній та охоплює всі ділянки обліку. Однак, варто зазначити, що для тих юридичних та фізичних осіб-підприємців, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування, законодавство передбачає низку полегшень, таких як ведення записів лише щодо доходів та витрат замість

повноцінного обліку, а також наявність меншої кількості обов'язкових первинних документів у порівнянні із загальною системою.

Незважаючи на те, що ТОВ «СФЕРА-2003» в останні роки свого функціонування здебільшого перебувало на спрощеній системі оподаткування, воно має невеликий архів, в якому зберігаються всі первинні документи, напряду пов'язані з його основними видами діяльності. У таблиці 2.5 представлено найбільш використовувані з них.

Таблиця 2.5

Основні види первинних документів ТОВ «СФЕРА-2003»

Назва документа	Призначення документа
Акт приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг)	Використовується для оформлення факту виконання робіт (надання послуг) однією стороною та їх прийняття іншою стороною, а також для підтвердження обсягу, якості та вартості таких робіт (послуг).
Прибуткова / видаткова накладна	Призначена для оформлення надходження / вибуття товарно-матеріальних цінностей.
Рахунок-фактура	Застосовується як документ-повідомлення про необхідність сплати за поставлені товари чи надані послуги.
Податкова накладна	Використовується для обліку податку на додану вартість.
Довідка про транспортні витрати	Призначена для обліку витрат, пов'язаних з транспортуванням товарно-матеріальних цінностей або інших вантажів.
Міжнародна товарно-транспортна накладна	Використовується при міжнародних перевезеннях вантажів для засвідчення укладення договору перевезення, визначення умов та відповідальності сторін.
Рахунок на оплату	Виставляється постачальником покупцю з проханням здійснити оплату за товари, роботи або послуги, які будуть або вже були поставлені / надані.
Заява про купівлю іноземної валюти	Є підставою для здійснення операції з купівлі іноземної валюти з метою оплати зовнішньоекономічних контрактів або інших валютних зобов'язань.
Платіжна інструкція в іноземній валюті	Є підставою для здійснення банком платежу в іноземній валюті з рахунка клієнта на користь вказаного отримувача.
Звіт коміонера	Складається коміонером для комітента для звітування за результатами виконання договору комісії.
Акт прийому-передачі товару за договором комісії	Призначений для оформлення передачі товару від комітента коміонеру.

Джерело: складено самостійно.

Узагальнюючи викладене, варто підкреслити, що для мікропідприємств належне документальне оформлення господарських операцій є важливою

складовою для забезпечення фінансової дисципліни, точного ведення обліку та складання звітності. Незважаючи на спрощену систему обліку, яка доступна для цієї категорії суб'єктів господарювання, дотримання встановлених вимог до документації є запорукою прозорості діяльності, мінімізації податкових ризиків та зміцнення довіри перш за все з боку контролюючих органів..

2.4. Організація обліку та оподаткування суб'єкта мікропідприємництва

Організація обліку та оподаткування для суб'єктів мікропідприємництва в Україні має ряд особливостей, зумовлених їхнім розміром, обсягами діяльності та обраною системою. На рівні з загальними вимогами та правилами, законодавство передбачає також і спрощені підходи до ведення обліку та сплати податків для цієї категорії підприємств, спрямовані на зменшення фінансового та матеріального навантаження, а також стимулювання їхнього розвитку.

Перебування на загальній системі оподаткування передбачає ведення повноцінного бухгалтерського обліку з відображенням доходів, витрат, активів, зобов'язань та власного капіталу, а також визначенням фінансових результатів. За таких умов підприємство зобов'язане фіксувати всі господарські операції методом подвійного запису використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений Міністерством фінансів України. Цей документ є систематизованим переліком рахунків, призначених для реєстрації та групування фактів господарської діяльності. Крім того, дана система зобов'язує суб'єкт господарювання сплачувати всі основні податки і збори, такі як податок на прибуток (для юридичних осіб) або податок на доходи фізичних осіб (для фізичних осіб-підприємців), податок на додану вартість (за умови реєстрації платником ПДВ) та інші обов'язкові платежі.

Натомість, спрощена система оподаткування значно полегшує бухгалтерський облік, а тому є більш привабливою для багатьох суб'єктів мікропідприємництва. Проте, не кожна юридична або фізична особа-

підприємець може її застосовувати. Податковий кодекс України встановлює перелік відповідних критеріїв, які унеможливають перехід певних суб'єктів господарювання на спрощену систему. Таким чином, до них відносяться:

- суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у сфері організації та проведення азартних ігор; виробництво, експорт, імпорт, продаж окремих підакцизних товарів; обмін іноземної валюти; видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, корисних копалин; діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату; тощо;

- фізичні особи-підприємці, які здійснюють технічні випробування та дослідження, діяльність у сфері аудиту;

- фізичні особи-підприємці, які надають в оренду земельні ділянки, загальна площа яких перевищує встановлені кодексом ліміти;

- страхові брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, страхові компанії, інвестиційні фонди та інші фінансові установи, визначені законом;

- суб'єкти господарювання, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25 відсотків;

- представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;

- фізичні та юридичні особи-нерезиденти;

- платники податків, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг [23].

Всі інші мікропідприємства, які не підпадають під викладені критерії мають право перейти на спрощену систему оподаткування та стати платником єдиного податку. Від того, до якої групи платників відноситься суб'єкт господарювання, залежать особливості ведення його бухгалтерського обліку. У таблиці 2.6 представлено умови перебування в кожній з них та відповідні чинні ставки єдиного податку.

Умови перебування та ставки єдиного податку для окремих груп платників

Фізична особа-підприємець			Юридична особа
1 група	2 група	3 група	3 група
<i>1. Критерії перебування: Види дозволеної діяльності</i>			
– роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках; – діяльність з надання побутових послуг населенню	– діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню; – виробництво та/або продаж товарів; – діяльність у сфері ресторанного господарства	Всі види діяльності, окрім заборонених ст. 291.5 ПКУ	
<i>Граничний обсяг доходу протягом календарного року</i>			
167 розмірів МЗП (1 336 000 грн)	834 розміри МЗП (6 672 000 грн)	1 167 розмірів МЗП (9 336 000 грн)	
<i>Кількість найманих працівників</i>			
Не використовують працю найманих осіб	Одночасно не більше 10 осіб	Не обмежена	
<i>2. Основні ставки</i>			
Не більше 10% розміру ПМПО	Не більше 20% розміру МЗП	3% доходу - для платників ПДВ 5% доходу - для неплатників ПДВ	
Ставка 15% до доходу:			-
– на суму перевищення граничного обсягу доходу, встановленого ПКУ для кожної з груп;			-
– отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування;			-
– отриманого в результаті використання інших форм розрахунків, ніж в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій);			-
– отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у реєстрі платників єдиного податку;			-
– отриманого від провадження діяльності, яка не передбачена для кожної з груп;			-

Джерело: складено за [23].

Таким чином, фізичні особи-підприємці, що є платниками єдиного податку першої, другої або третьої групи без сплати ПДВ мають право вести облік лише отриманих доходів. У той же час, ФОП – платники третьої групи з додатковою сплатою ПДВ зобов'язані також обліковувати і свої витрати. Для цього обидві групи суб'єктів господарювання ведуть спеціальну Книгу доходів (або Книгу доходів і витрат).

Щодо юридичних осіб 3 групи платників єдиного податку, вони повинні вести спрощений бухгалтерський облік за загальними правилами. Для зручності цього процесу вони мають право використовувати скорочений План рахунків бухгалтерського обліку, проте ця умова не є обов'язковою. Так, ТОВ «СФЕРА-2003», будучи на спрощеній системі оподаткування, веде свій облік використовуючи загальний План рахунків. Зважаючи на ці умови та специфіку його діяльності, у таблиці 2.7 наведено типові рахунки і бухгалтерські проведення з журналу господарських операцій підприємства (розширений перелік надано в Додатку А), що найчастіше використовуються в його обліковій практиці для відображення основних господарських операцій.

Таблиця 2.7

Бухгалтерські проведення ТОВ «СФЕРА-2003» (вибірково за 2024 рік)

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Находження відсотків по банківському вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	732 «Відсотки одержані»
2	Повернення суми вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»
3	Списання коштів з поточного рахунку в оплату послуг банку	92 «Адміністративні витрати»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4	Відображення витрат на транспортування комісійних товарів нерезидентом, що відшкодовуються комітентом (EUR)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»
5	Нарахування податкового зобов'язання з ПДВ з послуг нерезидента	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»	6412 «Розрахунки по ПДВ»
6	Нарахування податкового кредиту з ПДВ з послуг нерезидента (zareestrovano podatkovu nakladnu)	6412 «Розрахунки по ПДВ»	6442 «Податковий кредит непідтверджений»
7	Здійснення заліку податкових сум з послуг нерезидента	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»
8	Находження коштів на поточний рахунок від комітента як відшкодування комісійних витрат	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»

Продовження табл. 2.7

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
9	Перерахування коштів в оплату брокерських послуг за договором комісії	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
10	Перерахування грошових коштів як авансу в оплату послуг з охорони приміщень	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
11	Надходження коштів на поточний рахунок від комітента для покриття комісійних витрат	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
12	Перерахування банку коштів в гривні з поточного рахунку для купівлі валюти	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
13	Купівля валюти (EUR)	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»
14	Відображення доходу від різниці між курсом купівлі валюти на міжбанківському валютному ринку та курсом НБУ	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»
15	Зарахування купленої валюти на валютний рахунок в банку	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»

Джерело: складено за даними бухгалтерського обліку ТОВ «СФЕРА-2003».

Отже, однією з ключових переваг спрощеної системи оподаткування для мікропідприємств є звільнення від сплати низки загальнодержавних та місцевих податків і зборів. Так, всі платники єдиного податку першої – третьої груп звільняються від сплати податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб (для фізичних осіб - підприємців), податку на додану вартість (крім платників єдиного податку третьої групи зі ставкою, що передбачає сплату ПДВ), земельного податку (крім податку за земельні ділянки, які не використовуються для провадження господарської діяльності або використовуються для надання в оренду (найм), позичку), плата за користування надрами; зборів за спеціальне використання води та лісових ресурсів, за провадження деяких видів підприємницької діяльності [23].

Підсумовуючи, організація обліку та оподаткування суб'єктів мікропідприємництва в Україні суттєво впливає на особливості їхніх внутрішніх процесів. Вибір між загальною та спрощеною системою оподаткування зумовлює складність облікових процедур і обсяг податкових зобов'язань. Однак, незалежно від обраної системи, раціонально організований облік є однією з головних передумов оперативного управління і розвитку діяльності мікропідприємств.

2.5. Звітність суб'єкта мікропідприємництва

Звітність всіх суб'єктів господарювання можна поділити на три основні види: фінансову, податкову та управлінську. У випадку мікропідприємств управлінська звітність, як правило, не складається. Перш за все, це пов'язано з тим, що вона не є обов'язковою згідно законодавства. Крім того, враховуючи спрощену організаційну структуру та невеликі масштаби діяльності таких компаній, у ній загалом немає потреби.

Фінансову звітність, у свою чергу, формує лише частина суб'єктів мікропідприємництва, а саме ті, що мають статус юридичної особи. Вони мають право складати повний комплект фінансової звітності, передбачений для середніх та великих підприємств, однак законом також затверджено й окремий скорочений варіант для мікропідприємств. Він представлений в НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» та складається лише з двох форм: Балансу (форма №1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма №2-мс). Спрощений Баланс вирізняється значно меншою кількістю статей порівняно зі стандартним. Він містить лише ті з них, які є характерними для підприємств малих масштабів, що дозволяє уникнути зайвої деталізації. Аналогічно, Звіт про фінансові результати включає в себе лише одну таблицю з показниками доходів і витрат, на відміну від чотирьох, передбачених стандартною формою звітності, що суттєво спрощує процес його складання та аналізу. Приклад скороченої фінансової звітності ТОВ «СФЕРА-2003» за 2024 рік представлено у Додатку Б.

Податкова звітність є найбільш об'ємною та складається усіма суб'єктами мікропідприємництва. Її склад в першу чергу залежить від обраної системи оподаткування. Для тих, хто перебуває на загальній, податкова звітність включає Декларацію з податку на прибуток підприємства (для юридичних осіб) або Декларацію про майновий стан і доходи (для фізичних осіб-підприємців) та Податкову декларацію з податку на додану вартість (для зареєстрованих платників ПДВ). Для мікропідприємств, які обрали спрощену систему оподаткування, податкова звітність представлена Податковою декларацією платника єдиного податку. У випадку приналежності до 3 групи платників зі ставкою 3% та сплатою ПДВ, відповідно необхідно подавати й декларацію з податку на додану вартість.

Окрім основних декларацій, суб'єкти мікропідприємництва незалежно від обраної системи оподаткування зобов'язані звітувати за всіма іншими податками і зборами, які вони сплачують. До таких можуть належати, зокрема, єдиний соціальний внесок, податок на доходи фізичних осіб та військовий збір, екологічний податок, рентна плата тощо. Форму звітності, строки подання та сплати всіх місцевих і загальнодержавних податкових платежів в Україні визначає Податковий кодекс України.

Так, ТОВ «СФЕРА-2003» як суб'єкт мікропідприємництва на спрощеній системі оподаткування, є платником низки встановлених державою податків і зборів. У таблиці 2.8 наведено їх повний перелік із зазначенням деталей щодо звітування та сплати.

Таблиця 2.8

Податки та збори ТОВ «СФЕРА-2003»

Назва податку / збору	Ставка	Форма звітності	Звітний період	Термін звітування	Термін сплати
1	3	4	5	6	7
Єдиний податок	3%	Податкова декларація	Квартал	40 к. днів з дня закінчення звітного періоду	10 к. днів з дня закінчення строку звітування

Продовження табл. 2.8

Назва податку / збору	Ставка	Форма звітності	Звітний період	Термін звітування	Термін сплати
1	3	4	5	6	7
Податок на додану вартість	20%	Податкова декларація	Місяць	20 к. днів з дня закінчення звітного періоду	10 к. днів з дня закінчення строку звітування
Єдиний соціальний внесок	22%	Податковий розрахунок	Місяць	20 к. днів з дня закінчення звітного періоду	Під час виплати доходу, за який нараховано ЄСВ, ПДФО та ВС
Податок на доходи фізичних осіб	18%				
Військовий збір	5%				
Плата за землю (земельний податок та орендна плата)	3%, 3%	Податкова декларація	Рік	До 20 лютого звітного року	Щомісяця протягом 30 к. днів з дня закінчення звітного місяця
Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	0,75%, 0,5%	Податкова декларація	Рік	До 20 лютого звітного року	Щокварталу протягом 30 к. днів з дня закінчення звітного кварталу

Джерело: складено за даними ТОВ «СФЕРА-2003» та [23].

Варто зазначити, що наведена таблиця демонструє відомості, актуальні для ТОВ «СФЕРА-2003» станом на 2025 рік. Через перевищення граничного обсягу доходу, встановленого для платників єдиного податку 3 групи, у 2024 році підприємство було примусово переведено на загальну систему оподаткування. У зв'язку з цим, воно подавало податкову звітність відповідно до вимог загальної системи, зокрема, декларацію з податку на прибуток та інші супутні звіти.

Підбиваючи підсумок, можна сказати, що система звітності мікропідприємства, навіть попри можливість часткового спрощення, вимагає належного обліку та чіткого дотримання строків подання усіх передбачених форм. Зміна системи оподаткування або розширення діяльності безпосередньо впливають на перелік обов'язкової звітності, а тому підприємствам слід постійно відстежувати законодавчі вимоги та адаптувати внутрішні процеси для їх своєчасного виконання.

2.6. Напрями вдосконалення обліку, оподаткування та звітності суб'єкта мікропідприємництва

Забезпечення ефективного функціонування суб'єкта мікропідприємництва значною мірою залежить від якісно організованого бухгалтерського обліку, оподаткування та достовірної звітності. Оптимізація цих процесів може призвести до зменшення витрат, підвищення ефективності управління та зниження ризиків. У процесі аналізу діяльності ТОВ «СФЕРА-2003» були виявлені певні проблемні аспекти в обліковій та податковій системах, які потребують вдосконалення. Основні з них наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Проблеми та напрями вдосконалення обліку, оподаткування і звітності ТОВ «СФЕРА-2003»

№	Проблема	Рекомендації щодо удосконалення
1	Некоректна робота бухгалтерської програми: автоматичне формування неправильних кореспонденцій рахунків по окремим операціям	Залучення ІТ-спеціаліста для корекції проблемних місць, проведення детальної діагностики налаштувань та функцій бухгалтерської програми, у разі необхідності – оновлення або заміна програмного забезпечення.
2	Відсутність контролю за наявністю та станом основних засобів	Проведення повної перевірки всіх основних засобів підприємства для встановлення їх фактичної наявності та стану. Запровадження практики регулярних (наприклад, щорічних) інвентаризацій та переоцінок.
3	Обмежене використання можливостей електронного документообігу	Налагодження електронного обміну документами з контрагентами. Організація цифровізації усіх первинних документів, договорів та їх електронного зберігання.
4	Залежність всіх облікових процесів від однієї особи (директора)	Періодичне залучення стороннього фахівця з бухгалтерського обліку для розподілу частини обов'язків директора через аутсорсинг або наймання відповідного працівника на неповну зайнятість.
5	Відсутність ефективного планування та контролю за обсягами доходу	Розробка та впровадження простої моделі фінансового планування з прогнозом доходу на квартал / півріччя на основі тенденцій попередніх періодів. Запровадження системи регулярного моніторингу фактичних обсягів доходу та їх порівняння зі встановленими лімітами.

Джерело: складено самостійно.

Запропоновані рекомендації спрямовані на усунення виявлених недоліків в обліку, оподаткуванні та звітності ТОВ «СФЕРА-2003». Їх впровадження дозволить підвищити точність облікових даних, скоротити часові та матеріальні витрати на обробку документів, мінімізувати ризики порушення податкового законодавства, а також підвищити надійність облікової системи підприємства в цілому.

Слід зазначити, що окреслені проблеми не є унікальними і часто зустрічаються серед суб'єктів мікропідприємництва в Україні. Крім них, до типових складнощів цієї категорії бізнесу можна віднести наступні:

- Обмеженість фінансових ресурсів для утримання кваліфікованого бухгалтерського персоналу та сучасного програмного забезпечення;
- Недостатній рівень знань власників та керівників у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування;
- Відсутність внутрішнього контролю за достовірністю облікових даних та своєчасністю сплати податків;
- Недостатнє використання інструментів фінансового аналізу для прийняття управлінських рішень; тощо.

Для забезпечення стабільного функціонування та розвитку мікропідприємств, зокрема ТОВ «СФЕРА-2003», необхідно не лише своєчасно виявляти проблеми в обліковій, податковій та звітній системах, але й періодично впроваджувати заходи з їх удосконалення. Раціональний підхід до організації обліку, автоматизація процесів, залучення зовнішніх фахівців у разі потреби та інші заходи сприятимуть підвищенню ефективності діяльності компаній та мінімізації ризиків порушення законодавства.

Висновки до розділу 2

Організація обліку, оподаткування та звітності суб'єктів мікропідприємництва відрізняється від аналогічних процесів в середніх та великих компаніях. Незважаючи на здебільшого спільну нормативно-правову

основу функціонування, причиною такого є доступність скорочених форм ведення обліку, зменшених обсягів регламентованої звітності та спрощеної системи оподаткування, орієнтованої на підтримку розвитку малого бізнесу. Проте, навіть за таких сприятливих умов, ефективність господарської діяльності мікропідприємств на пряму залежить від належної організації внутрішніх процесів, забезпечення достовірності фінансової інформації та контролю за ключовими фінансовими показниками.

Проведене дослідження показує, що суб'єкти мікропідприємництва, зокрема ТОВ «СФЕРА-2003», часто зіштовхуються з рядом типових організаційних, технічних та методичних проблем. У більшості з них відсутня стратегія фінансового розвитку, бракує кваліфікованих фахівців, а використання сучасних аналітичних та цифрових інструментів автоматизації обліку часто обмежується лише базовими можливостями. В результаті це знижує ефективність облікової системи та якість управлінських рішень, ускладнює контроль за діяльністю та підвищує податкові ризики.

Тому, навіть у межах мікропідприємництва важливо впроваджувати мінімальні стандарти внутрішнього контролю, удосконалювати документообіг, автоматизувати облік та застосовувати елементи фінансового планування. Такі кроки дозволяють забезпечити стабільність роботи компаній, своєчасне виконання зобов'язань та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СФЕРА-2003»

3.1. Мета, завдання та джерела контролю суб'єкта мікропідприємництва

Контроль є невід'ємною функцією управління, спрямованою на досягнення поставлених цілей суб'єктом господарювання шляхом систематичного спостереження, оцінки та коригування його діяльності, а також виступає важливим інструментом державного нагляду та забезпечення законності і прозорості функціонування усіх підприємств. У сфері мікропідприємництва ефективний контроль також відіграє суттєву роль. Він сприяє вдосконаленню та підвищенню результативності господарських процесів, оптимізації використання ресурсів, а також зниження зовнішніх і внутрішніх ризиків для діяльності. Традиційно, можна виділити три основні його види (рис. 3.1)

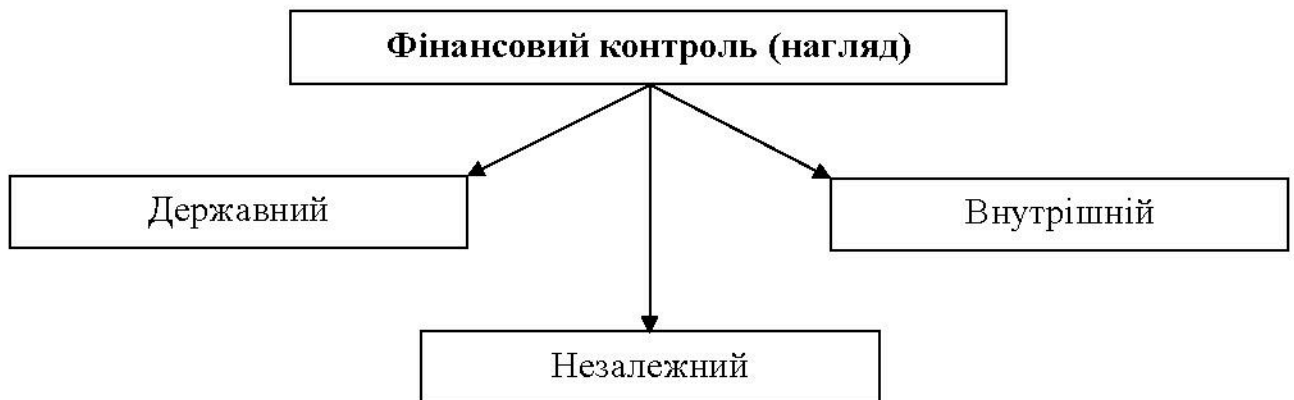

Рис. 3.1. Види фінансового контролю суб'єктів мікропідприємництва
Джерело: складено за [34].

Державний контроль представляє собою систему перевірок суб'єктів господарювання компетентними контролюючими органами влади з метою забезпечення дотримання ними вимог чинного законодавства України у різних сферах їхньої діяльності, включаючи податкове, бухгалтерське, трудове тощо.

Головними його завданнями є перевірка правильності і достовірності ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової та податкової звітності, контроль за своєчасністю та повнотою сплати податків і зборів, а також виявлення та запобігання інших порушень законодавства підприємствами. Повноваження для проведення таких інспекцій має ряд державних органів основними з яких є Державна податкова служба, Державна служба України з питань праці, Державна служба статистики, Пенсійний фонд України та інші.

Незалежний або зовнішній аудиторський контроль полягає в ревізії фінансової звітності та облікових процедур суб'єкта господарювання кваліфікованими сторонніми аудиторами чи аудиторськими фірмами. Його метою є отримання обґрунтованої впевненості у достовірності, повноті та відповідності законодавчим вимогам фінансової інформації підприємства та, відповідно, підвищення довіри до неї у користувачів. Ключовими завданнями такого аудиту є перевірка відповідності бухгалтерського обліку та фінансової звітності компанії національним (або міжнародним) стандартам, виявлення суттєвих помилок, викривлень і шахрайства, оцінка ефективності системи внутрішнього контролю та формування незалежного аудиторського висновку.

Внутрішній контроль, у свою чергу, являє собою комплекс заходів та процедур, що впроваджуються керівництвом суб'єкта господарювання на внутрішньому рівні з метою підвищення результативності діяльності та ефективності управління, забезпечення дотримання законодавства, виявлення потенційних ризиків, а також запобігання помилкам. Як правило, на великих підприємствах його здійснює відділ внутрішнього аудиту або окремий спеціаліст. Проте, коли мова йде про мікропідприємства, враховуючи обмеженість їх фінансових ресурсів, обов'язки внутрішнього аудитора можуть лягати на головного бухгалтера або керівника компанії. Основними завданнями внутрішнього контролю є оцінка ефективності внутрішніх процедур підприємства, виявлення його слабких місць, погіршень і відхилень від стандартів та розробка шляхів вдосконалення.

Інформаційними джерелами для проведення будь-якого контролю виступають різні види внутрішніх даних підприємства. Так, державний та незалежний контроль, як правило, потребують лише бухгалтерську, податкову та фінансову документацію. У той же час, внутрішній контроль вимагає доступу до всіх внутрішніх положень та процедур, фінансової і нефінансової інформації підприємства.

Отже, всі три види контролю відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності, прозорості та ефективності функціонування всіх суб'єктів господарювання, зокрема й мікропідприємств. Незважаючи на певні різниці в цілях та завданнях, кожен із них має спільну основу – орієнтацію на достовірну інформацію щодо фінансово-господарської діяльності компанії. А тому

3.2. Методика контролю суб'єкта мікропідприємництва

Контроль діяльності суб'єктів господарювання в Україні здійснюється відповідно до чинного законодавства, яке встановлює його загальні принципи, повноваження та відповідальність контролюючих органів, а також порядок і форми проведення перевірок. Основні нормативно-правові акти, що регулюють контроль у сфері мікропідприємництва, представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Нормативно-правове регулювання контролю діяльності суб'єктів мікропідприємництва в Україні

Нормативний акт	Сфера застосування
Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	Встановлює базові принципи здійснення державного нагляду, права та обов'язки суб'єктів господарювання та контролюючих органів.
Податковий кодекс України	Регулює порядок проведення податкового контролю підприємств, визначає види перевірок, їх підстави, строки та процедури.
Кодекс законів про працю України	Визначає порядок здійснення контролю щодо дотримання трудового законодавства, встановлює відповідальність за його порушення суб'єктами господарювання.

Нормативний акт	Сфера застосування
Наказ «Про затвердження Порядку проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних, вивчення стану первинного обліку і статистичної звітності органами державної статистики»	Регулює порядок проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних підприємств органами державної статистики.
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Регулює основні положення та принципи проведення аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання.
Кодекс професійної етики аудиторів України	Встановлює принципи етичної поведінки та основоположні правила надання аудиторських послуг.
Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг	Визначають методику та правила проведення аудиту, розкривають питання аудиторської етики, відповідальності сторін та контролю якості.

Джерело: складено за [23, 37-42]

Головним видом контролю, з яким стикаються суб'єкти мікропідприємництва є державний. Вони підлягають моніторингу з боку Держпраці щодо дотримання трудового законодавства, що включає вивчення нею усіх трудових документів, опитування працівників та керівництва компанії. Крім того, мікропідприємства можуть перевірятися Держстатом щодо достовірності статистичних даних через дослідження їх первинного обліку та статистичної звітності. Проте, ключовою державною перевіркою, яку проходять всі суб'єкти мікропідприємництва є перевірка Державної податкової служби. Класифікація податкових інспекцій наведена на рис. 3.2.

Камеральна перевірка не вимагає спеціального рішення контролюючого органу або направлення та охоплює лише податкові декларації і документи, що підтверджують своєчасність та повноту сплати податків. Документальна перевірка є більш детальною та включає вивчення первинних документів, облікових реєстрів, фінансової та іншої звітності, пов'язаної з розрахунком та виплатою податків, а також валютними операціями, якщо підприємство має з ними справу. Такі ревізії можуть бути планові (включені до планів-графіків ДПС) або позапланові (за окремих підстав з повідомленням не пізніше як за 10 календарних днів до початку). Фактична перевірка представляє собою контроль

за наявністю ліцензій, патентів, свідоцтв, дотриманням порядку здійснення платниками податків розрахункових і касових операцій.

Рис. 3.2. Класифікація податкових перевірок суб'єктів підприємства
Джерело: складено за [23].

Окрім того, податковий контроль може здійснюватися у двох різних формах: виїзній та невиїзній. Перша передбачає візит представників контролюючого органу до суб'єкту господарювання, а друга – навпаки, приїзд уповноважених осіб підприємства з усіма необхідними документами до контролюючого органу. Разом з тим, зараз перевірки суб'єктів підприємства, в тому числі й ТОВ «СФЕРА-2003», можуть проводитися податківцями й частково в онлайн режимі через вивчення отриманих ними податкових декларацій та даних системи електронного адміністрування ПДВ. В такому випадку взаємодія двох сторін відбувається через листування.

З початком повномасштабної війни було введено мораторій на здійснення більшості податкових перевірок, проте, пізніше його було частково скасовано, що призвело до поновлення деяких моніторингових заходів з боку Державної податкової служби починаючи з 1 грудня 2023 року. Так, черга дійшла й до ТОВ «СФЕРА-2003», яке наразі проходить податкову перевірку.

Щодо незалежного контролю, який традиційно поділяється на обов'язковий та ініціативний, він здійснюється по договору з аудиторською фірмою чи окремим аудитором та включає формальну, арифметичну, логічну та інші види перевірок первинних документів і облікових реєстрів, спостереження за окремими процедурами на підприємстві, камеральну перевірку звітності і балансів тощо. Він не є частою практикою серед суб'єктів мікропідприємництва тому, що вони, як правило, не підпадають під законодавчий обов'язок до його проведення. Більше того, мало які підприємства на практиці мають справу й з ініціативним аудитом, адже така процедура є достатньо дорогою, особливо для таких невеликих бізнесів з обмеженими фінансовими ресурсами. Саме через це, і ТОВ «СФЕРА-2003» жодного разу за роки своєї діяльності не підлягала незалежному контролю.

Внутрішній контроль, у свою чергу, є більш поширеним за попередній, однак все ще рідко зустрічається на мікропідприємствах зі схожих причин. Методика його проведення напряму залежить від керівництва компанії та, як правило, є подібною до методики незалежного контролю, проте, водночас, може охоплювати більше функцій. Наприклад, внутрішній контроль може включати регулярні інвентаризації, перевірку дотримання внутрішніх процедур і регламентів, аналіз ефективності використання ресурсів, а також оцінку ризиків та розробку шляхів їх мінімізації. Таким чином, внутрішній контроль виходить за рамки фінансової інформації, охоплюючи операційні та стратегічні аспекти діяльності підприємства.

3.3. Напрями вдосконалення контролю суб'єкта мікропідприємництва

Ефективна система контролю є запорукою стабільного функціонування підприємства, незалежно від його розміру. Однак, у сфері мікропідприємництва, з огляду на обмежені матеріальні та кадрові ресурси, механізми недержавного моніторингу діяльності часто відсутні, що створює певні ризики щодо фінансової дисципліни, достовірності обліку, дотримання чинного законодавства та сталого розвитку в цілому.

ТОВ «СФЕРА-2003» не є винятком із цієї тенденції. На підприємстві наразі не запроваджена чітка та формалізована система зовнішнього або внутрішнього контролю, що є головним недоліком в організації її управлінських процесів. Це призводить до потенційних помилок, несвоєчасного виявлення відхилень та зниження ефективності управлінських рішень. Тому, враховуючи фінансову недоцільність залучення зовнішніх аудиторів для мікропідприємств, оптимальним шляхом вирішення цієї проблеми може бути впровадження системи обов'язкових щорічних внутрішніх перевірок.

З огляду на те, що кінець календарного року у будь-якому випадку передбачає підбиття всіх підсумків у фінансовій та податковій звітності, доцільніше буде здійснювати внутрішню перевірку після завершення першого півріччя. Це дозволить вчасно зреагувати на виявлені недоліки, виправити їх та за необхідності скоригувати стратегію діяльності до завершення звітного року. Такий підхід сприятиме зниженню ймовірності порушень при складанні річної звітності та підвищенню загальної продуктивності підприємства.

З урахуванням цього, для ТОВ «СФЕРА-2003» пропонується впровадити наступну програму поетапної щорічної внутрішньої перевірки із зазначенням конкретних методів та процедур, а також інформаційних джерел для її проведення (табл. 3.2):

Програма внутрішньої перевірки ТОВ «СФЕРА-2003»

№	Зміст перевірки	Методи і процедури	Інформаційні джерела
1	2	3	4
1	Контроль наявності та станом оборотних і необоротних матеріальних активів	Інвентаризація матеріальних активів; переоцінка активів (за потреби); перевірка правильності нарахування амортизації; аналіз банківських виписок по рахунках в національній та іноземній валюті; звірка отриманих даних з даними бухгалтерського обліку	Прибуткові та видаткові накладні, акти введення в експлуатацію / списання, інвентарні картки, заяви про купівлю іноземної валюти, банківські виписки, аналітичні та синтетичні рахунки обліку активів
2	Перевірка первинної документації та її відображення в обліку	Вибіркова перевірка правильності та повноти заповнення первинних документів; звірка даних первинних документів з записами в облікових регістрах; вибіркова перевірка правильності формування бухгалтерських проведення	Накладні, рахунки-фактури, акти, платіжні інструкції та інші первинні документи; облікові регістри; журнал реєстрації господарських операцій
3	Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	Перевірка стану дебіторської та кредиторської заборгованості (сум, строків погашення); виявлення простроченої заборгованості; проведення звірки взаєморозрахунків з ключовими партнерами	Відомості по рахунках обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, договори та угоди, рахунки-фактури, акти звірки
4	Перевірка відповідності податкового обліку податковому законодавству	Перевірка дотримання критеріїв перебування на спрощеній системі оподаткування (обсяг доходу, кількість працівників); вибіркова перевірка відображення в обліку даних з ПДВ; перевірка повноти та правильності нарахування та сплати податків із заробітної плати працівників; контроль повноти та своєчасності сплати інших податків	Податкові накладні, податкові розрахунки, банківські виписки, відомості по рахунках обліку податків, журнал реєстрації господарських операцій
5	Аналіз ризиків та формування рекомендацій	Узагальнення усіх наявних помилок та недоліків; оцінка потенційних фінансових та податкових ризиків, що можуть виникнути через проблемні ділянки; аналіз ефективності діяльності підприємства в цілому (оцінка раціональності використання ресурсів, розрахунок попередніх фінансових результатів та коефіцієнтів, аналіз тенденцій); розробка заходів щодо коригування недоліків та запобігання їх виникненню у майбутньому	Результати попередніх етапів перевірки, оборотно-сальдова відомість

Джерело: складено самостійно.

Така програма може стати основою для проведення щорічних внутрішніх перевірок ТОВ «СФЕРА-2003». Її застосування забезпечить підприємству системний і раціональний підхід до внутрішнього контролю без потреби у додаткових витратах на зовнішній аудит, а також сприятиме зміцненню фінансової дисципліни та зниженню ризиків.

Однак, система внутрішнього моніторингу – не єдине, на що варто звернути увагу підприємству. Через свої невеликі розміри та залежність від вузького кола партнерів, ТОВ «СФЕРА-2003» є особливо вразливим до загроз, напряду пов'язаних із їх недобросовісністю або фінансовою нестабільністю. Співпраця з сумнівними контрагентами може призвести до негативних фінансових, правових або репутаційних наслідків. Для їх уникнення підприємству доцільно впровадити алгоритм перевірки всіх наявних та потенційних партнерів (рис. 3.3).

Головними інструментами такого моніторингу є відкриті державні реєстри та спеціалізовані платформи, що систематизують, аналізують і оприлюднюють інформацію з цих реєстрів, а саме Опендатабот [44], YouControl [45] та Clarity Project [46]. Кожен з них має свої переваги та функціональні можливості, які дозволяють отримати повну картину щодо надійності контрагента.

Опендатабот – це зручний сервіс, що дає змогу швидко отримати базову інформацію про будь-яке підприємство: статус, керівництво, власники, судові справи, історія змін реєстраційної інформації та навіть основні показники фінансової звітності. Він особливо зручний для регулярного оперативного моніторингу через Telegram-бота або мобільний застосунок.

YouControl є повноцінною аналітичною системою, що дозволяє проводити комплексний аналіз контрагента. Окрім базових даних, вона надає можливість експрес-оцінки надійності компанії, її перевірки в списках санкцій, ринкової аналітики, аналізу зовнішньоекономічної діяльності та зв'язків з іншими юридичними і фізичними особами.

Clarity Project є спеціалізованим ресурсом, орієнтованим на дані з системи ProZorro (участь у публічних закупівлях). Він дозволяє дізнатися чи працює

контрагент з державними структурами, які обсяги контрактів має, наскільки регулярно бере участь у тендерах та чи не є фігурантом антикорупційних розслідувань. Крім того, він надає інформацію щодо власності та зв'язків підприємства, а також його розширену фінансову аналітику.

Крок 1. Перевірка юридичного статусу

Чи не перебуває у процесі ліквідації, банкрутства, чи не припинена діяльність

Крок 2. Перевірка керівників та засновників

Чи нещодавно змінювались, чи не пов'язані з підозрілими особами чи проблемними компаніями, чи керівник не є «масовим» (очолює надмірно велику кількість компаній)

Крок 3. Перевірка податкової історії

Чи є платником ПДВ, чи має податковий борг, яка загальна сума боргу

Крок 4. Перевірка судової історії

Чи брав участь у судових процесах, який предмет спору, форма судочинства, результат судових рішень, чи наявні відкриті виконавчі провадження

Крок 5. Перевірка участі у публічних закупівлях

Чи брав участь у тендерах, з якою частотою, які результати, успішність виконання контрактів

Крок 6. Перевірка контрагентів партнера

Чи має підозрілі зв'язки з сумнівними компаніями

Крок 7. Перевірка фінансових показників

Чи генерує прибутки / збитки, яка динаміка доходів, рентабельності, розмір активів та зобов'язань

Крок 8. Перевірка ознак фіктивності

Чи часто змінюються дані, чи не є адреса «масовою» (за якою зареєстровано надмірно велику кількість компаній), чи є ознаки підозрілої фінансової активності (відсутність діяльності, статус ризикового платника податків)

Рис. 3.3. Запропонований алгоритм перевірки контрагентів

Джерело: складено самостійно.

Для мікропідприємств перелічені сервіси є ефективним інструментом перевірки своїх наявних та потенційних партнерів. Всі вони діють як на безоплатній основі (з певними обмеженнями щодо кількості та повноти аналізу), так і у вигляді платних підписок, що робить їх доступними навіть для таких невеликих компаній.

Таким чином, запропоновані заходи щодо вдосконалення системи контролю ТОВ «СФЕРА-2003» можуть підвищити рівень ефективності його діяльності у конкурентному середовищі та забезпечити основу для сталого розвитку в майбутньому. Поєднання внутрішнього моніторингу з аналітичною діагностикою контрагентів дозволить своєчасно виявляти потенційні ризики як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, що є особливо важливим у сфері мікропідприємництва.

Висновки до розділу 3

В сучасному мінливому бізнес-середовищі, контроль набуває особливого значення для всіх суб'єктів мікропідприємництва. Він забезпечує системність, прозорість та ефективність діяльності підприємств, досягнення поставлених ними цілей шляхом систематичного спостереження, оцінки і коригування внутрішніх процесів, а також є фундаментом для мінімізації ризиків, оптимізації використання ресурсів та дотримання норм чинного законодавства.

Традиційно виділяють три ключові види контролю: державний, незалежний та внутрішній. Не дивлячись на різні завдання, всі вони мають єдину мету – забезпечення достовірності інформації щодо фінансово-господарської діяльності компанії. Державний контроль є зовнішньою формою нагляду, яка підтверджує дотримання законодавчих норм. Незалежний аудит, попри його цінність для підтвердження правдивості фінансової звітності, не є типовим для мікропідприємств. З огляду на це, ключова роль у забезпеченні контролю їх діяльності відводиться внутрішнім перевіркам.

Розробка та впровадження системи внутрішнього контролю є пріоритетним завданням для мікробізнесу. І хоча специфіка його діяльності накладає певні обмеження, системний підхід до організації моніторингу, що охоплює ключові аспекти його функціонування від налагодження внутрішніх процедур до перевірки надійності контрагентів, та застосування доступних онлайн-ресурсів та інших можливостей цифрового середовища дозволяє не лише забезпечити достовірність обліку, але й сприяє підвищенню гнучкості та дієвості механізму управління, що є основою конкурентоспроможності та сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

У процесі написання кваліфікаційної роботи було всебічно досліджено теоретичні, нормативно-правові та практичні аспекти організації бухгалтерського обліку, оподаткування, звітності та контролю суб'єктів мікропідприємництва на прикладі Товариства з обмеженою вартістю «СФЕРА-2003». Аналіз дозволив сформулювати низку важливих висновків, які мають як наукове, так і прикладне значення.

Мікропідприємства відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку національної економіки. Завдяки своїй численності, адаптивності та мобільності вони виступають потужним інструментом забезпечення зайнятості населення та сприяння інноваційному розвитку країни. Водночас, через свої невеликі масштаби, обмеженість фінансових і трудових ресурсів, вони залишаються вразливими до економічних, політичних і законодавчих змін, що чітко проявилось в умовах воєнного стану в Україні.

Аналіз внутрішнього й зовнішнього середовища ТОВ «СФЕРА-2003» дозволив встановити, що основними ризиками та проблемами в його діяльності є нестабільність економічної ситуації в країні, валютні коливання та його залежність від вузького кола партнерів. В той же час, завдяки своїм сильним сторонам, таким як наявність власного нерухомого майна та гнучка організаційна структура, а також перспективам використання цифрових технологій та державної підтримки малого бізнесу, воно демонструє певну стійкість та тенденції до сталого розвитку. Проте, проведений фінансово-економічний аналіз виявив окремі проблемні аспекти у динаміці фінансових показників і рентабельності, які потребують додаткової уваги.

Дослідження організації бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності на мікропідприємствах показало, що головною її характерною рисою є їхній спрощений характер, що обумовлюється як законодавчими нормами, так і практичною доцільністю за умов невеликих обсягів діяльності. Ведення обліку за спрощеними формами, мінімізація обсягу первинної документації та звітності,

спрощена система оподаткування – усе це покликано знизити навантаження на мікробізнес.

У ТОВ «СФЕРА-2003» облік ведеться відповідно до норм, встановлених для мікропідприємств, проте з певними особливостями: використовується загальний план рахунків, частково запроваджено електронний документообіг, фінансова звітність подається у скороченому форматі, а оподаткування здійснюється за єдиним податком 3 групи з додатковою сплатою податку на додану вартість. Такий варіант є зручним та оптимальним для підприємства, проте має свої недоліки. Саме тому, було запропоновано ряд удосконалень, що дозволять підвищити якість облікових даних, зменшити ймовірність помилок та оптимізувати ведення бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності в цілому.

Контроль у системі управління мікропідприємствами має не менш важливе значення, ніж облік. Він є багаторівневим процесом, що включає державні, незалежні та внутрішні перевірки. Державний контроль, поновлений з грудня 2023 року після тимчасового мораторію, є обов'язковим та вимагає від суб'єктів мікропідприємництва готовності до перевірок з боку податкових органів, а також Держпраці та Держстату. Незалежний та внутрішній аудит, у свою чергу, проводиться на мікропідприємствах лише за їх ініціативи. Проте, в умовах недоцільності першого, в результаті саме другий виступає головним інструментом забезпечення достовірності облікової інформації і запобігання порушенням.

У випадку ТОВ «СФЕРА-2003» система зовнішніх або внутрішніх перевірок наразі відсутня, що є головною проблемою в організації контролю його діяльності. Це посилює ризики щодо фінансової та податкової дисципліни, достовірності обліку та дотримання чинного законодавства. З огляду на це, було запропоновано впровадження обов'язкових щорічних внутрішніх перевірок після першого півріччя календарного року. Такий підхід дозволить підприємству не тільки вчасно виявляти та виправляти помилки, але й оперативно коригувати стратегію до завершення звітного періоду. Запропонована програма контролю

охоплює ключові ділянки, такі як моніторинг наявності та стану оборотних і необоротних активів, аналіз зобов'язань, перевірку документального оформлення господарських операцій та відповідності вимогам податкового законодавства. Крім того, було розроблено алгоритм проведення перевірок надійності та фінансової стабільності контрагентів за допомогою таких доступних онлайн-сервісів, як Опендатабот, YouControl та Clarity Project. Його застосування дозволить підприємству мінімізувати ризики співпраці з недобросовісними партнерами та захистити ділову репутацію.

Таким чином, комплексне впровадження запропонованих рекомендацій щодо покращення бухгалтерського обліку, оподаткування, звітності та, особливо, системи контролю, дозволить ТОВ «СФЕРА-2003» підвищити свою стійкість до мінливих економічних умов, забезпечити прозорість та достовірність фінансової інформації, а також подальше успішне функціонування і розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ярмольок, О. Ф. Розвиток малого підприємництва в Україні: облік та оподаткування. *Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 5 березня 2020 р.). Полтава, 2020. С. 50-52.
2. Джулій, Л. В., Гребінська, С. І., Ченаш, В. С. Особливості бухгалтерського обліку та оподаткування малих підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. №70.
3. Лаврова-Манзенко, О. О., Уманська, В. Г., Манзенко, Є. В. Реалії та перспективи оподаткування малого бізнесу в Україні. *Управління змінами та інновації*. 2024. №9. С. 55-59.
4. Лисенко, А. М. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану мікропідприємства та малого підприємства. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах інформаційного суспільства*: зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 9-10 груд 2021 р. Київ: КНЕУ, 2021. С. 297-299.
5. Іонін, Є., Лужанська, Т. Удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34. № 3. С. 394-402.
6. Олейникова, Ю. О. Сутність та класифікація посередницької діяльності в торгівлі. *Торговельно-економічні відносини у XXI ст.*: зб. наук. ст. студ. / відп. ред. Г. В. Дугінець. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С. 54-57.
7. Кісельов, Є. О. Світова економічна криза 2008 року в історії України. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Вінниця, 2024. Т. 1. № 16. С. 8-11.
8. Сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Лозинська, Т. М., Сліченко, В. В. Державна підтримка малого бізнесу в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2022. № 4 (78). С. 45-52.

10. Що таке PEST-аналіз? *Дія. Бізнес. Довідник підприємця*: веб-сайт. URL: https://business.diia.gov.ua/entrepreneur-handbook/item/scho_take_pest_analiz.

11. Що таке SWOT-аналіз? *Дія. Бізнес. Довідник підприємця*: веб-сайт. URL: https://business.diia.gov.ua/entrepreneur-handbook/item/scho_take_swot_analiz.

12. Kornyliuk R. Коефіцієнтний фінансовий аналіз. *Блог UC.Market | Дослідження ринку та конкурентний аналіз*: веб-сайт. 2023. URL: <https://blog.youcontrol.market/koiefitsiientnii-finansovii-analiz/>.

13. Гаврилюк, В. Ю., Горелик, Д. С., Вербіцький, О. В. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. *Universum*. 2025. № 16. С. 18-25.

14. Білорус, О. Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу. *Банківська справа*. 2014. № 1. С. 14–18.

15. Волощук, Н. Ю. Теоретичні підходи до дослідження сутності категорії малого підприємництва. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка*. 2015. № 2 (2). С. 13-17.

16. Черняєва, О. В., Гриненко, А. Ю. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3 (8). С. 33-42.

17. Фролова, В. Ю. Актуальні проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 1 (37). С.16-34.

18. Красота, О.В., Кір'єв, І.С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*. 2021. № 2.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>.

20. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.

21. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

22. Петрів, С. Ю., Долинська, М. С. Відмінність фізичної особи-підприємця від юридичної особи. *Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні*: зб. тез доп. уч. наук.-практ. сем. (11 листопада 2022 року). Львів, 2022. С. 176-178.

23. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

24. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.

25. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-15>.

26. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4618-17>.

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ; Мінфін України від 25.02.2000 № 39 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00>.

28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій : Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99>.

29. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ; Мінфін України від 25.06.2003 № 422 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0422201-03>.

30. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0892-99>.

31. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 19.04.2001 № 186 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0389-01>.

32. Первинні документи в бухгалтерському обліку. *Школа бізнесу*: веб-сайт. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/pervinni-dokumenty-v-buhgalterskomu-obliku>.

33. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 19.04.2001 № 186 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0389-01>.

34. Шишкова, Н.Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: Навч. посіб. Ч. II / Н.Л. Шишкова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка» – Дніпро : НТУ «ДП», 2021. – 155 с.

35. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-16>.

36. Рибалка, Б. Р. Фінансовий контроль: ефективність та взаємодія внутрішнього і зовнішнього аудиту. *Облік, аудит і оподаткування в динамічному світі інновацій: тренди, проблеми, рішення*: зб. тез доп. всеукр.

інтернет-конф. для студ. та мол. наук. Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка» – Дніпро : НТУ «ДП», Дніпро, 24-25 квітня 2025. С. 53-55.

37. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-16>.

38. Кодекс законів про працю України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>.

39. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2258-19>.

40. Кодекс професійної етики аудиторів України : Кодекс; Аудиторська палата від 18.12.1998 № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0073230-98>.

41. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. 2016–2017 Edition. ISBN: 978-1-60815-318-3.

42. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану : Закон України від 30.06.2023 № 3219-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3219-20>.

43. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок : Закон України від 09.11.2023 № 3453-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3453-20>.

44. Сайт Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/>.

45. Сайт YouControl. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

46. Сайт Clarity Project . URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

ДОДАТКИ

Бухгалтерські проведення ТОВ «СФЕРА-2003» (вибірково за 2024 рік)

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Надходження відсотків по банківському вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	732 «Відсотки одержані»
2	Повернення суми вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»
3	Списання коштів з поточного рахунку в оплату послуг банку	92 «Адміністративні витрати»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4	Відображення витрат на транспортування комісійних товарів нерезидентом, що відшкодовуються комітентом (EUR)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»
5	Нарахування податкового зобов'язання з ПДВ з послуг нерезидента	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»	6412 «Розрахунки по ПДВ»
6	Нарахування податкового кредиту з ПДВ з послуг нерезидента (zareestrovano podatkovu nakladnu)	6412 «Розрахунки по ПДВ»	6442 «Податковий кредит непідтверджений»
7	Здійснення заліку податкових сум з послуг нерезидента	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»
8	Надходження коштів на поточний рахунок від комітента як відшкодування комісійних витрат	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
9	Перерахування коштів в оплату комунальних послуг (вивіз сміття)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
10	Перерахування коштів в оплату брокерських послуг за договором комісії	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
11	Перерахування грошових коштів як авансу в оплату послуг з охорони приміщень	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
12	Перерахування коштів в оплату послуг з перекладу документів	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
13	Надходження коштів на поточний рахунок від комітента для покриття комісійних витрат	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»

14	Перерахування банку коштів в гривні з поточного рахунку для купівлі валюти	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
15	Купівля валюти (EUR)	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»
16	Відображення доходу від різниці між курсом купівлі валюти на міжбанківському валютному ринку та курсом НБУ	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»
17	Зарахування купленої валюти на валютний рахунок в банку	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»
18	Відображення витрат від курсових різниць, виявлених в ході переоцінки валютних коштів на валютному рахунку	945 «Втрати від операційної курсової різниці»	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»
19	Перерахування коштів з валютного рахунку нерезиденту як авансу в оплату комісійного товару	3712 «Розрахунки за виданими авансами по комісії (в іноземній валюті)»	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»
20	Відображення витрат на комісію банку за операції, пов'язані з комісійною діяльністю	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
21	Перерахування коштів в оплату послуг з транспортування товарів комітента	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
22	Перерахування Військового збору з заробітної плати працівників до державного бюджету	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
23	Перерахування ПДФО з заробітної плати працівників до державного бюджету	6411 «Розрахунки по ПДФО»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
24	Перерахування ЄСВ до державного бюджету	651 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного страхування»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
25	Перерахування заробітної плати на особові рахунки працівників	661 «Розрахунки за заробітною платою»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
26	Перерахування ПДВ до державного бюджету	6412 «Розрахунки по ПДВ»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
27	Перерахування єдиного податку до місцевого бюджету	6414 «Розрахунки по єдиному податку»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
28	Перерахування банку коштів в гривні з поточного рахунку для купівлі валюти	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
29	Купівля валюти (EUR)	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»

30	Відображення витрат від різниці між курсом купівлі валюти на міжбанківському валютному ринку та курсом НБУ	942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»
31	Зарахування купленої валюти на валютний рахунок в банку	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»
32	Відображення доходу від курсових різниць, виявлених в ході переоцінки рахунку обліку розрахунків з іноземними постачальниками	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»	714 «Дохід від операційної курсової різниці»
33	Відображення витрат від курсових різниць, виявлених в ході переоцінки валютних коштів на валютному рахунку	945 «Втрати від операційної курсової різниці»	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»
34	Перерахування коштів з валютного рахунку нерезиденту в оплату транспортно-експедиційних послуг	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»
35	Перерахування коштів з поточного рахунку на депозитний рахунок (overnight)	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
36	Відображення бонусів, отриманих від постачальника комісійного товару в числі передплати за наступну поставку	3712 «Розрахунки за виданими авансами по комісії (в іноземній валюті)»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
37	Надходження відсотків по банківському вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	732 «Відсотки одержані»
38	Повернення суми вкладу (overnight) на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»
39	Надходження комісійного товару	0241 «Товари на складі»	
40	Здійснення заліку заборгованостей з постачальником нерезидентом після оприбуткування комісійного товару	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»	3712 «Розрахунки за виданими авансами по комісії (в іноземній валюті)»
41	Відображення курсових різниць між курсом на дату сплати авансу в оплату комісійного товару та курсом на дату отримання комісійного товару	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	3712 «Розрахунки за виданими авансами по комісії (в іноземній валюті)»
42	Передача комісійного товару комітенту		0241 «Товари на складі»
43	Здійснення заліку заборгованостей з комітентом після передачі йому комісійного товару	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»
44	Відображення витрат на брокерські послуги, що відшкодовуються комітентом	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»

45	Перерахування коштів як авансу в оплату товару для господарських потреб	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
46	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ з авансу за товар	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6441 «Податковий кредит»
47	Перерахування коштів як авансу в оплату послуг з перевірки сигналізаторів загазованості на спрацювання	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
48	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ з авансу за послуги з перевірки сигналізаторів загазованості на спрацювання	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6441 «Податковий кредит»
49	Перерахування коштів як авансу в оплату комунальних послуг (газопостачання)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
50	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ з авансу за комунальні послуги (газопостачання)	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6441 «Податковий кредит»
51	Перерахування коштів в оплату брокерських послуг за договором комісії	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
52	Перерахування коштів як авансу в оплату комунальних послуг (електроенергія)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
53	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ з авансу за комунальні послуги (електроенергія)	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6441 «Податковий кредит»
54	Оприбуткування товару, придбаного для господарських потреб	209 «Інші матеріали»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
55	Відображення податкового кредиту з ПДВ по операції з придбання товару для господарських потреб	6441 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
56	Надходження коштів від орендаря як відшкодування комунальних послуг	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	3771 «Розрахунки з іншими дебіторами (в національній валюті)»
57	Надходження коштів від орендаря як передплати за оренду приміщення	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
58	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ з передплати за оренду приміщення (перед формуванням ПН)	6431 «Податкові зобов'язання»	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»
59	Відображення витрат на брокерські послуги, що відшкодовуються комітентом	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»

60	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ на брокерські послуги	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
61	Передача податкового кредиту з ПДВ з брокерських послуг комітенту	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»
62	Відображення податкового кредиту з ПДВ на брокерські послуги після отримання ПН	6412 «Розрахунки по ПДВ»	6442 «Податковий кредит непідтверджений»
63	Перерахування земельного податку до місцевого бюджету	6415 «Розрахунки по іншим податкам»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
64	Перерахування податку на нерухоме майно до місцевого бюджету	6415 «Розрахунки по іншим податкам»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
65	Находження коштів як безповоротної фінансової допомоги	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
66	Відображення доходу від безповоротної фінансової допомоги	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	746 «Інші доходи»
67	Перерахування коштів як авансу в оплату комунальних послуг (водопостачання та водовідведення)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
68	Відображення податкового кредиту (без вхідної ПН) з ПДВ з авансу за комунальні послуги (водопостачання та водовідведення)	6442 «Податковий кредит непідтверджений»	6441 «Податковий кредит»
69	Відображення податкового кредиту з ПДВ з авансів за комунальні послуги після отримання ПН	6412 «Розрахунки по ПДВ»	6442 «Податковий кредит непідтверджений»
70	Нарахування послуг з перевірки сигналізаторів загазованості на спрацювання	231 «Основне виробництво»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
71	Відображення податкового кредиту з ПДВ з послуг з перевірки сигналізаторів загазованості на спрацювання	6441 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
72	Нарахування послуг з техобслуговування обладнання	92 «Адміністративні витрати»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
73	Відображення податкового кредиту з ПДВ послуг з техобслуговування обладнання	6441 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
74	Нарахування комунальних послуг (водопостачання та водовідведення)	231 «Основне виробництво»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»

75	Відображення податкового кредиту з ПДВ з комунальних послуг (водопостачання та водовідведення)	6441 «Податковий кредит»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
76	Нарахування послуг з охорони приміщень	231 «Основне виробництво»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
77	Нарахування комунальних послуг (електроенергія)	231 «Основне виробництво»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
78	Відображення податкового кредиту з ПДВ з комунальних послуг (електроенергія)	6441 «Податковий кредит»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
79	Нарахування комунальних послуг (газопостачання)	231 «Основне виробництво»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
80	Відображення податкового кредиту з ПДВ з комунальних послуг (газопостачання)	6441 «Податковий кредит»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
81	Нарахування комунальних послуг (вивіз сміття)	231 «Основне виробництво»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
82	Відображення податкового кредиту з ПДВ з комунальних послуг (вивіз сміття)	6441 «Податковий кредит»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
83	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ з передплат за оренду приміщення після формування ПН	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»	6412 «Розрахунки по ПДВ»
84	Нарахування заробітної плати:		
	- управлінському персоналу	92 «Адміністративні витрати»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
	- технічного персоналу	231 «Основне виробництво»	661 «Розрахунки за заробітною платою»
85	Нарахування ЄСВ на заробітну плату:		
	- управлінському персоналу	92 «Адміністративні витрати»	651 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного страхування»
	- технічного персоналу	231 «Основне виробництво»	651 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного страхування»
86	Утримання ВС з заробітної плати працівників	661 «Розрахунки за заробітною платою»	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»

87	Утримання ПДФО з заробітної плати працівників	661 «Розрахунки за заробітною платою»	6411 «Розрахунки по ПДФО»
88	Відображення доходу від операційної діяльності (оренда)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» ⁷⁰	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»
89	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ з доходу від операційної діяльності (оренда), за умови сплати дебітора за надані послуги	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»	6431 «Податкові зобов'язання»
90	Відображення доходу від операційної діяльності (відшкодування комунальних послуг)	3771 «Розрахунки з іншими дебіторами (в національній валюті)»	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»
91	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ з доходу від операційної діяльності (відшкодування комунальних послуг), за умови несплати дебітора за надані послуги	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»	6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»
92	Відображення доходу від операційної діяльності (комісійна винагорода)	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»
93	Відображення податкового зобов'язання з ПДВ з доходу від операційної діяльності (комісійна винагорода), за умови сплати дебітора за надані послуги	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»	6431 «Податкові зобов'язання»
94	Списання собівартості наданих послуг	903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг»	231 «Основне виробництво»
95	Нарахування:		
	- земельного податку	92 «Адміністративні витрати»	6415 «Розрахунки по іншим податкам»
	- податку на нерухоме майно	92 «Адміністративні витрати»	6415 «Розрахунки по іншим податкам»
96	Нарахування амортизації на обладнання адміністративного призначення	92 «Адміністративні витрати»	131 «Знос основних засобів»
97	Нарахування амортизації на будівлі, що використовуються для здачі в оренду	949 «Інші витрати операційної діяльності»	131 «Знос основних засобів»
98	Передача доходів, що виникли в ході операцій за договором комісії комітенту	711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»
99	Передача витрат, що виникли в ході операцій за договором комісії комітенту	6851 «Розрахунки з іншими кредиторами (в національній валюті)»	942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»
100	Визначення фінансового результату:		

- дохід від операційної діяльності	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»	791 «Результат операційної діяльності»
- дохід від операційної курсової різниці	714 «Дохід від операційної курсової різниці»	791 «Результат операційної діяльності»
- дохід від одержаних відсотків	732 «Відсотки одержані»	791 «Результат операційної діяльності»
- інший дохід	746 «Інші доходи»	791 «Результат операційної діяльності»
- собівартість наданих послуг	791 «Результат операційної діяльності»	903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг»
- адміністративні витрати	791 «Результат операційної діяльності»	92 «Адміністративні витрати»
- витрати від операційної курсової різниці	791 «Результат операційної діяльності»	945 «Втрати від операційної курсової різниці»
- інші витрати від операційної діяльності	791 «Результат операційної діяльності»	949 «Інші витрати операційної діяльності»

Фінансова звітність ТОВ «СФЕРА-2003» за 2024 рік

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

		КОДИ		
		2025	01	01
Підприємство <u>Товариство з обмеженою відповідальністю «СФЕРА-2003»</u>	за ЄДРПОУ	32723571		
Територія <u>ДНІПРОПЕТРОВСЬКА</u>	за КАТОТТГ ¹	UA1210007001		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	0038698		
Вид економічної діяльності <u>Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна</u>	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб <u>2</u>		68.20		
Одиниця виміру: <u>тис. грн з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>ВУЛИЦЯ СУЧКОВА, буд. 120, м. НОВОМОСКОВСЬК, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 51200</u>				

1. Баланс
на **31 грудня 2024 р.**
Форма № 1-мс

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	1 990,5	1 565,1
первісна вартість	1011	7 272,6	7 272,6
знос	1012	(5 282,1)	(5 707,5)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 990,5	1 565,1
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	99,8	99,8
Поточна дебіторська заборгованість	1155	12 692,0	1 514,8
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 289,2	5,0
Інші оборотні активи	1190	35,7	40,6
Усього за розділом II	1195	14 116,7	1 660,2
Баланс	1300	16 107,2	3 225,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	452,0	452,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 041,1	1 557,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 493,1	2 009,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:	1615		
товари, роботи, послуги		12 338,6	934,3
розрахунками з бюджетом	1620	191,7	214,8

розрахунками зі страхування	1625	11,0	9,1
розрахунками з оплати праці	1630	40,5	32,0
Інші поточні зобов'язання	1690	32,3	25,5
Усього за розділом III	1695	12 614,1	1 215,7
Баланс	1900	16 107,2	3 225,3

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2024**

Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 200,5	5 672,6
Інші доходи	2160	2 176,6	3 807,5
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	8 377,1	9 480,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 634,3)	(4 012,0)
Інші витрати	2165	(2 442,1)	(583,2)
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	(8 076,4)	(4 595,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	300,7	4 884,9
Податок на прибуток	2300	(124,2)	(268,9)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	176,5	4 616,0

Керівник

(підпис)

Коваленко Віталій Олексійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу бакалавра
студентки групи 071-21-1 спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рибалки Богдани Романівни
на тему «Облік, звітність і контроль суб'єкта мікропідприємництва (на прикладі ТОВ «СФЕРА-2003»)»

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є розроблення обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення системи обліку, звітності та контролю у діяльності суб'єкта мікропідприємництва - ТОВ «СФЕРА-2003», основною сферою діяльності якого є надання в оренду та експлуатацію власного нерухомого майна. Для досягнення поставленої мети проведено комплексне дослідження чинної законодавчої та нормативно-методичної бази, що регулює облікову та звітну політику мікропідприємств, опрацьовано профільну фахову літературу, а також залучено первинні документи, бухгалтерські реєстри та звітність досліджуваного підприємства. Це дозволило надати розробленим рекомендаціям прикладної спрямованості та практичного управлінського значення.

Завдання, визначені на початковому етапі дослідження, виконано повною мірою. Вони охоплюють аналіз теоретичних засад ведення обліку та подання звітності у мікропідприємствах, дослідження особливостей організації облікових процесів у ТОВ «СФЕРА-2003», а також визначення напрямів удосконалення механізмів внутрішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю.

Тематика дослідження є особливо актуальною в умовах постійного оновлення вимог до фінансової звітності суб'єктів малого бізнесу, а також необхідності забезпечення прозорості та ефективності управління фінансовими ресурсами у сфері оренди нерухомості. У роботі систематизовано ключові положення щодо організації обліку, складання звітності та здійснення контролю в мікропідприємствах, і надано практичні рекомендації, спрямовані на підвищення якості облікових процесів у ТОВ «СФЕРА-2003».

У дослідженні розглянуто як теоретичні засади організації обліково-звітної та контрольної діяльності на мікропідприємствах, так і практичні механізми їх реалізації на прикладі конкретного господарюючого суб'єкта - ТОВ «СФЕРА-2003». Такий підхід дозволяє поєднати наукову ґрунтовність із прикладною спрямованістю дослідження, що підвищує його значущість для удосконалення управлінських і облікових процесів у діяльності суб'єктів мікропідприємництва, особливо в сфері орендного бізнесу.

Запропоновані у кваліфікаційній роботі заходи з оптимізації організації обліку, складання фінансової звітності та внутрішнього контролю, а також сформульовані рекомендації, базуються на сучасних принципах ведення обліку в умовах спрощених систем оподаткування, цифровізації фінансових процесів та зростання вимог до прозорості діяльності малого бізнесу. Вони свідчать про високу прикладну цінність проведеного аналізу та практичну релевантність висновків.

Розроблені напрямки удосконалення існуючого порядку обліку, звітності та контролю можуть бути впроваджені безпосередньо в управлінську практику ТОВ «СФЕРА-2003». Їх реалізація дозволить підвищити ефективність внутрішнього контролю, забезпечити своєчасне та достовірне відображення фінансово-господарських операцій.

Кваліфікаційна робота відповідає чинним вимогам до змістового наповнення, структури та оформлення бакалаврських досліджень. Роботу виконано на належному науково-методичному рівні з дотриманням принципів системності, логічної послідовності та економічної обґрунтованості. Авторка продемонструвала впевнену теоретичну підготовку та практичне розуміння специфіки організації обліку, складання звітності та здійснення контролю у діяльності мікропідприємств, зокрема в умовах функціонування приватного орендного бізнесу.

Тематичне спрямування дослідження реалізовано повною мірою: здійснено всебічний аналіз ключових аспектів ведення бухгалтерського обліку, подання фінансової звітності та організації внутрішнього контролю на прикладі ТОВ «СФЕРА-2003»; опрацьовано чинні нормативно-методичні документи; сформульовано низку сучасних, економічно обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення облікових і контрольних процедур у межах діяльності підприємства.

Зміст роботи структуровано логічно й послідовно. Значну увагу приділено опрацюванню джерельної бази та практичного матеріалу з облікової системи досліджуваного підприємства. Результати дослідження проілюстровано таблицями, схемами, аналітичними викладками, що сприяє кращому сприйняттю поданої інформації та посилює доказову базу сформульованих висновків і рекомендацій.

Кваліфікаційна робота виконана на високому рівні, може бути допущена до захисту та заслуговує оцінки “_____”. Студентка Рибалка Б.Р. заслуговує на присвоєння кваліфікації бакалавра з обліку і аудиту.

Науковий керівник:

К.е.н. , доцент
(вчене звання, науковий ступінь)

Шипкова Наталія Леонідівна
(Прізвище, ім'я, по-батькові)

(Дата)

(Підпис)